moses ben maimon
mishnah torah

28 l.

1.

אידה הוא יום שיש בו קריאה בתורה ואין בו לא ארבעה מברכים
כגון ראש חודש טבת וחול המועד שלפסח ואין מפסיקין בקדיש
בין ספר ראשון לספר שני כלל בחול המועד של פסח וראש חודש טבת שהקריאה
בהם בתורה בארבעה גברי והטעם שאין מפסיקין בקדיש בין ספר ראשון לספר
מפני שעדיין לא נשלמה חובת עולי היום הארבעה הקורים בתורה שאין אומ׳
אומרים קדיש אלא לאחר שנשלמה חובת [illegible] היום בשבתות וימים
טובים ובזולתם וכן [illegible] כתב הרמב״ם ז״ל בפרק י״ב הלכות תפלה וכן מפטיר
עולה מן המנין שהרי הוא קורא ואם המפסיק [illegible] שליח צבור בקדיש
בין המשלימים המפטיר אינו עולה וכבר כתב בפרק י״ג
תפלה ובכל יום שמוציאין ב׳ ספרים וכבר אמרנו שהמנהג הפשוט לומר קדיש
אחר שמשלים הקורא לעולם ואחר מפטירין בנביא עכ״ל וכן כתב הרב מרדכי
שלמות [illegible] חובת [illegible]
המועד [illegible] פסח [illegible] סוף סיפא הש״ל ומוציאין ב׳ ספרים
חובת עולי היום שהם ד׳ גברי [illegible] קורא עד סוף הספר ואינו אומר עליו קדיש
שני קורא הרביעי בקרבנות וכן בכל ימים של חול המועד אין אומרים קדיש כי לא נשלמה
עד סוף פסק ב׳ ואומ׳ חצי קדיש עכ״ל וזה הוא המנהג
ומתחיל והקרבתם

פתיחה סימן אבגדהוזחטיכלמ נסעפצקרשת

ברכי נפשי את יי׳ ..
ברכי אצולה [illegible]
מרוח הקדש את׳
שם אדיר ונאדר
בקדש נעלם
משור שרפי קדש אין
כ׳ יי׳ ברכי את׳
ברכי ברכה מחלי
ברי נחשבת את שם
בוחכך לפניו ללכת
בורכת לפניו ובשמו
מתברכת ברוכה ה׳
אל יי׳ בר׳ נפ׳ את יי׳
ברכי גלויה
לב ונעלמת ממלאה
את שם גבה ושפל
[illegible] גור למעשיו
בר כל ילאה גדולים
[illegible] יי׳ בר׳ נפ׳ את יי׳
ברכי דלה נשאת
[illegible] הגוף [illegible]

באהל בל יצעו רעי
חונן בע אדם [illegible]
דעת צדקות יי׳ ברנפ׳ את
ברכי המתאלצת [illegible]
בשולין את שם המקבלך
להשתחוי תק אליו היותך
לפניו עם כל העמדים
עליו המגשים אליך ... בר׳
נפ׳ את יי׳ ברכי ועודה
להכם לבות בני אדם
את שם ועד השולחן
למחית בשר ורם
והמקדירים בה לקחך
ישובו ליסודם ועלי יזרח
ה׳ בר׳ נפ׳ את יי׳ ברכי
דכה בעד מחשבי
מאירה את שם זוהר העולם
איום ונורא דקף שערי צדק
ויקרא בה השער ליי׳: ברכי נב׳
ברכי חויה [illegible] בגוים
עזורה את שם חי העולמים
[illegible]

חן וכבוריתך יי׳ בר׳ נפ׳ את׳
ברכי טהורה כנגם השלים
וצבאם אותם שם [illegible]
לקוו אשר לכבודו [illegible]
[illegible]
הכינם וקדאם [illegible]
[illegible]
ברכי [illegible] חפץ [illegible]
רעים את שם [illegible]
יורע חכצך ומשור [illegible]
לרגעים [illegible]
ואור השכל [illegible]
וישובו [illegible]
ברכי כבודה [illegible]
חשוקה את [illegible]
כבור מלך מציוד
לאמגלגת היא [illegible]
ולא רחוקה [illegible]
[illegible]

הלכות מאכלות אסורות

יש בכללן שמונה ועשרים מצות ארבע מצות
עשה ״ וארבע ועשרים מצות לא תעשה וזה הוא פרטן ״ א׳ לבדוק בסימני בהמה
וחיה להבדיל בין טמאה לטהורה ״ ב׳ לבדוק בסימני העוף להבדיל בין טמא לטהור ״
ג׳ לבדוק בסימני חגבים להבדיל בין טמא לטהור ״ ד׳ לבדוק בסימני דגים להבדיל
בין טמא לטהור ״ ה׳ שלא לאכול בהמה וחיה טמאה ו׳ שלא לאכול עוף טמא ״
ז׳ שלא לאכול דגים טמאים ״ ח׳ שלא לאכול שרץ העוף ״ ט׳ שלא לאכול שרץ
הארץ ״ י׳ שלא לאכול רמש הארץ ״ יא׳ שלא לאכול תולעת הפירות כשתצא לארץ ״
יב׳ שלא לאכול שרץ המים ״ יג׳ שלא לאכול נבלה ״ יד׳ שלא ליהנות בשור
הנסקל ״ טו׳ שלא לאכול טרפה ״ טז׳ שלא לאכול אבר מן החי ״ יז׳ שלא לאכול
דם ״ יח׳ שלא לאכול חלב בהמה טהורה ״ יט׳ שלא לאכול גיד הנשה ״ כ׳ שלא
לאכול בשר בחלב ״ כא׳ שלא לבשלו ״ כב׳ שלא לאכול לחם תבואה חדשה ״ כג׳
שלא לאכול קלי מן החדש ״ כד׳ שלא לאכול כרמל מן החדש ״ כה׳ שלא לאכול
ערלה ״ כו׳ שלא לאכול כלאי הכרם ״ כז׳ שלא לאכול טבל ״ כח׳ שלא לשתות
יין נסך ״ וביאור מצוות אלו בפרקים אלו ״

פרק ראשון

מצות עשה הן הסימנין שמבדילין בהן בין בהמה וחיה ועוף
ודג וחגב שמותר לאכלן ובין שאין מותר לאכלן שנ׳ והבדלתם בין הבהמה הטהורה
לטמאה ובין העוף הטמא לטהור ובין החיה הנאכלת ובין החיה אשר לא תאכל ״
סימני בהמה וחיה נתפרשו בתורה והן שני סימנין מפרסת פרסה ומעלת גרה עד
שיהיו שניהם ״ וכל בהמה וחיה שהיא מעלת גרה אין לה שנים בלחי העליון וכל בהמה
שהיא מעלת גרה הרי היא מפרסת פרסה חוץ מן הגמל וכל בהמה שהיא מפרסת פרסה
הרי היא מעלת גרה חוץ מן החזיר ״ לפי כך המוצא בהמה במדבר ואינו מכירה
ומצאה חתוכת הפרסות בודק בפיה אם אין לה שנים בידוע שהיא טהורה והוא שיכיר
גמל ״ מצא בהמה שפיה חתוך בודק בפרסותיה אם היא שסועה טהורה והוא שיכיר
חזיר ״ מצא פיה חתוך ורגליה חתוכות בודק בה אחר שישחטנה בכנפי העוקץ
אם מצא בשרה שם מהלך שתי וערב טהורה והוא שיכיר ערוד שכן הוא בשרו
מהלך שתי וערב ״ בהמה טהורה שילדה כמין בהמה טמאה אע״פ שאינו
מפריס פרסה ולא מעלה גרה אלא כמין סוס או חמור לכל דבר הרי זה מותר באכילה
בד״א בשילדה בפניו אבל אם הניח פרה מעוברת בעדרו ובא ומצא כמין חזיר
כרוך אחריה אע״פ שהוא יונק ממנה הרי זה ספק ואסור באכילה שמא מן הטמאה
נולד ונכרך אחר הטהורה ״ בהמה טמאה שילדה כמין בהמה טהורה אע״פ שהוא

מפריס

שאר בהמה טמאה וחייה טמאה שאין בה סימן כלל שאסור אכילתה בלא תעשה יתר על עשה
הבא מכלל אותה תאכלו" לפיכך כל האוכל מבשר בהמה וחייה טמאה כזית לוקה מן
התורה בין שאכל מן הבשר בין שאכל מן החלב לא חלק הכתוב בטמאים בין בשרם לחלבם"
האדם אעפ שנאמ' בו ויהי האדם לנפש חייה אינו בכלל מיני חייה בעלת פרסה לפי ׳
כך אינו בלא תעשה והאוכל מבשר האדם או מחלבו בין מן החי בין מן המת אינו לוקה
אבל אסור הוא בעשה שהרי מנה הכתוב שבעת מיני חייה ואמר זאת החיה אשר תאכלו
הא כל שהוא חוץ מהן לא תאכלו ולאו הבא מכלל עשה עשה הוא" האוכל כזית מבשר
עוף טמא לוקה מן התורה שנ' ואת אלה תשקצו מן העוף לא יאכלו והרי עבר על עשה
שנ' כל צפור טהורה תאכלו הא טמאה לא תאכלו וכן האוכל כזית מדג טמא לוקה שנ'"
כל אשר לו סנפיר וקשקשת תאכלו מכלל שאין לו סנפיר וקשקשת לא יאכל הא למדת
שכל האוכל דג טמא או בהמה וחייה טמאה או עוף טמא ביטל מצות עשה ועבר על
לא תעשה" חגב טמא הרי הוא בכלל שרץ העוף והאוכל כזית משרץ העוף לוקה שנא'
כל שרץ העוף טמא הוא לכם לא יאכלו ואיזה הוא שרץ העוף כגון זבוב ויתוש ודבורה
וצרעה וכיוצא בהן" האוכל כזית משרץ הארץ לוקה שנ' וכל השרץ השורץ על הארץ
שקץ הוא לא יאכל ואיזה הוא שרץ הארץ כגון חולד וצב ונחשים ועקרבים וחפושית וגדל ׳
וכיוצא בהן ושמונה שרצים האמורין בתורה שהן החולד והעכבר והצב והאנקה והכח ׳
והלטאה והחמט והתנשמת האוכל מבשרם כעדשה לוקה שיעור אכילתן כשיעור טומאתן
וכולן מצטרפין זה עם זה לכעדשה" בד"א בשאכל מהן אחר מיתתן אבל החותך
אבר מן החי מאחד מהן ואכלו אינו לוקה עליו עד שיהיה בו כזית וכולן מצטרפין ׳
לכזית· אכל אבר שלם מן השרץ אחד שמת אינו לוקה עליו עד שיהיה כעדשה"
דם השמונה שרצים ובשרם מצטרף לכעדשה והוא שיהיה הדם מחובר לבשר
וכן דם הנחש מצטרף לבשרו לכזית ולוקה עליו לפי שאין בשרו חלוק מדמו ׳
ואעפ שאינו מטמא וכן כל כיוצא בזה משאר שרצים שאינן מטמאין" דם ׳
שרצים שפירש וכנסו ואכלו לוקה עליו בכזית והוא שיתרו בו משום אוכל שרץ אבל אם
התרו בו משום אוכל דם פטור שאין חייבין אלא על דם בהמה וחייה ועוף וכל השיעורין ׳
ומחלקותם הלכה למשה מסיני" האוכל כזית משרץ המים לוקה מן התורה
שנ' אל תשקצו את נפשותיכם בכל השרץ השורץ ולא תטמאו בהם הרי כלל בלאו זה
שרץ הארץ ושרץ העוף ושרץ המים ואיזה הוא שרץ המים אלו הבריות הקטנות כמו
התולעים והעלוקה שבמים והבריות הגדולות ביותר שהן חיות הים כללו של דבר
כל שאינו בצורת הדגים לא דג טמא ולא דג טהור כגון כלב המים והדלפון והצפר'
ודע וכיוצא בהן" אלו המינין הנבראין באשפות ובגופי הנבילות כגון רמה ותולעה
וכיוצא בהן שאינן נבראין מזכר ונקבה אלא מן הבלים שהסריחו וכיוצא בהן הן ׳

ושקץ יהיו לכם מבשרם לא תאכלו ועובר על לא תעשה שנ'

הנקראין רמש על הארץ האוכל מהן כזית לוקה שנ' ולא תטמאו את נפשותיכם בכל השרץ
הרומש על הארץ ואע"פ שאינן פרין ורבין אבל השרץ השורץ על הארץ הוא שפורה ורבה
מזכר ונקבה" או המינין הנבראין בפירות ובמאכלות אם פירשו ויצאו לארץ אע"פ
שחזרו לתוך האוכל מי שאכל מהן כזית לוקה שנ' לכל השרץ השורץ על הארץ לא תאכלום
כי שקץ הם לאסור או שפירשו לארץ אבל אם לא פירשו לארץ מותר לאכול הפרי והתולעת
שבתוכה" בד"א שהתליע האוכל אחר שנעקר מן הארץ אבל אם התליע והוא מחובר
אותה התולעת אסורה כאלו פירשה לארץ שעל הארץ נבראת ולוקין עליה ואם ספק אסורה
לפי כך כל מיני פירות שדרכן להתליע כשהן מחוברין לא יאכל עד שיבדוק הפרי מתוכו
שמא יש בו תולעת ואם שהה הפרי אחר שנעקר שנים עשר חדש אוכל בלא בדיקה
שאין תולעת שבו מתקיימת שנים עשר חדש" פירשו לאויר ולא נגעו בארץ או
שפירשו מקצתן לארץ או שפירשו אחר שמתו או שנמצאת תולעת על הבדעכה מבפנים
או שיצאו מתוך האוכל לתוך אוכל אחר כל אלו אסורין מספק ואין לוקין עליהן"
תולעת שנמצאת במעי הדגים ובמוח שבראש הבהמה והנמצאת בבשר אסורה
אבל דג מליח שהתליע שבו מותרת שהן כפירות שהתליעו אחר שנעקרו מן הארץ
שמותר לאכלן כולן כאחת בתולעת שבתוכן" וכן המים שבכלים שהשריצו הרי
אותן השרצים שהשריצו מותרין לשתותן עם המים שנ' כל אשר לו סנפיר וקשקשת
במים בימים ובנחלים אותם תאכלו כלומר במים בימים ובנחלים הוא שאתה אוכל
את שיש לו ואין אתה אוכל את שאין לו אבל בכלים בין שיש לו ובין שאין לו מותר"
שרץ המים הנברא בשיחין ובבורות ובמערות הואיל ואינן מים נובעין והרי
הן עצורין הרי הן כמים שבכלים ומותרין ושוחה ושותה ואינו נמנע ואע"פ שבולע
בשעת שתייה מאותן השרצים הדקין" בד"א בשלא פירשו ממקום ברייתן אבל
אם לא פירש השרץ לארץ אע"פ שחזר לתוך הכלי או לתוך הבור אפילו פירש לדפני
החבית וחזר ונפל לתוך המים או לתוך השכר מותר וכן אם פירש לדפני הבור או
המערה וחזר למים מותר" המסנן את היין או את החומץ או את השכר ואכל
מן היבחושין או מן היתושין והתולעים שסינן לוקה משום שרץ המים או שרץ
העוף ושרץ המים אפלו חזרו לכלי אחר שסינן הרי פירשו ממקום ברייתן אבל אם
לא סינן שותה ואינו נמנע כמו שפירשנו" זה שאמרנו בפרק זה האוכל כזית
כשאכל כזית מבריה גדולה או שצירף מעט מבריה זו ומעט מבריה זו שבמינה
עד שאכל כזית אבל האוכל בריה טמאה בפני עצמה כולה הרי זה לוקה מן
התורה ואפילו היתה כחוטה מן החרדל בין שאכלה מתה בין שאכלה חויה ואפלו
סרחה הבריה ונשתנית צורתה הואיל ואכלה כולה לוקה" נמלה שחסרה אפלו
אחת מרגליה אינו לוקה עליה אלא בכזית" לפי כך האוכל זבוב שלם או

יתוש

יתוש שלם בין חי בין מת לוקה משום שרץ העוף הרי שהיתה הבריה משרץ העוף ושרץ
הארץ ושרץ המים כגון שהיה לה כנפים והיה מהלכת על הארץ כשאר שרצים והיתה רבה
במים ואכלה לוקה עליה שלוש מלקיות ואם היתה יתר על זה מן המינין שנבראו בפירות
לוקה עליה ארבע מלקיות ואם לא היתה מן המינין שפרין ורבין לוקה חמש ואם היתה
מכלל עוף טמא יתר על הוייתה משרץ העוף לוקה עליה שש מלקיות משום עוף טמא
ומשום שרץ העוף ומשום שרץ הארץ ומשום שרץ המים ומשום רומש על הארץ
ומשום תולעת הפירות בין שאכלה כולה בין שאכל ממנה כזית" לפיכך האוכל
נמלה הפורחת הגדילה במים לוקה חמש מלקיות דייק כמלות והביא אחת שלימה
וצירפה לאו שנתרסקו ונעשה הכל כזית ואכלן לוקה שש חמש משום הנמלה האחת
ואחת משום שאכל כזית מנבלת הטמאים"

פרק שלישי

כל מאכל היוצא ממין מן המינין האסורין שלוקין על
אכילתן הרי אותו המאכל אסור באכילה מן התורה כגון חלב בהמה וחיה הטמאים
וביצי עוף ודג הטמאים שנ' ואת בת היענה זו ביצתה והוא הדין לכל האסור כיענה
ולכל הדברים הדומין לביצה" חלב האדם מותר באכילה אעפ שבשר האדם
אסור באכילה כבר ביארנו שהוא בעשה דבש זבורים ודבש צרעים מותר מפני
שאינו מתמצית בגופן לא כונסין אותו מעל העשבים בתוך פיהם ומקיאות אותו
בכוורות כדי שימצאו אותו לאכול ממנו בימות הגשמים" אעפ שחלב האדם
מותר אסרו חכמים לגדול לינק אותו מן השדיים לא חולבת אשה לתוך הכלי ושותה
וגדול שינק מן השד כיונק שרץ ומכין אותו מכת מרדות" יונק תינוק והולך
אפלו ארבע או חמש שנים ואם גמלוהו ונפירש שלשה ימים או יותר מחמת בריו
לא מחמת חולי איננו חוזר ויונק והוא שגמלוהו אחר ארבעה ועשרים חדש אבל
בתוך זמן זה אפלו גמלוהו חדש או שנים מותר לחזור ולינק עד סוף ארבעה
ועשרים חדש" אעפ שחלב בהמה טמאה וביצי עוף טמא אסורין מן התורה
אין לוקין עליהן שנ' מבשרם לא תאכלו על הבשר הוא לוקה ואינו לוקה על הביצה
ועל החלב והרי האוכל אותן כאוכל חצי שעור שהוא אסור מן התורה ואינו לוקה
אבל מכין אתו מכת מרדות" יראה לי שהאוכל בצים שלדגים טמאים
הנמצאים במעיהם כאוכל קרבי דגים ולוקה מן התורה וכן ביצי העוף התלויות
באשכול שעדיין לא פירשו ונגמרו האוכל אותן לוקה כאוכל בני מעים שלו"
ביצת עוף טמאה שהתחיל האפרוח להתרקם בה ואכלו לוקה משום אוכל
שרץ העוף אבל ביצת עוף טהור שהתחיל האפרוח להתרקם בה ואכלה מכין אותו
מכת מרדות נמצא עליה קורט דם אם על החלבון זורק את הדם ואוכל את
השאר ואם על החלמון אסורה כולה" ביצה מוזרת הנפש היפה תאכל אפרוח
שנולד אעפ שלא נתפתחו עיניו מותר לאכלו" בהמה טהורה שנטרפה

חלבה אסור כחלב בהמה טמאה וכן ביצת עוף טהור שנטרף כביצת עוף טמא כתנבל
העוף אם נמצא בן ביצה גמורה כנמכרת בשוק הרי זו מותרת אפרוח שלביצת טריפה
מותר שאין מינו טמא" היה העוף ספק טריפה כל הביצים שתלד בערימה ראשנה
משהין אותן אם טענה ערימה שניה והתחילה לילד הותרו הראשונות ואם לא ילדה
הרי הן אסורות" חלב בהמה טמאה אינו נקפה ועומד כחלב הטהורה ואם נתערב
חלב טמאה בחלב בהמה טהורה כשתעמיד אתו יעמוד חלב הטהורה ויצא חלב
הטמאה עם הקוש שלגבינה ומפני זה יתן הדין שכל חלב הנמצא ביד גוי אסור
שמא עירב בו כחלב בהמה טמאה וגבינת הגוים מותרת שאין חלב בהמה טמאה
מתגבן אבל בימי חכמי משנה גזרו על גבינת הגוים ואסרוה מפני שמעמידין
אותה בעור הקיבה שלשחיטתן שהיא נבלה" ואם תאמר והלא עור הקיבה דבר
קטן הוא עד מאד בחלב שעמד בו ולמה לא יבטל במיעוטו מפני שהוא המעמיד
את הגבינה והואיל ודבר האסור הוא שהעמיד הרי הכל אסור כמו שיתבאר"
גבינה שמעמידין אותה הגוים בעשבים או במי פירות כגון שרף תאינים והרי
הן ניכרין בגבינה הורו מקצת גאונים שהיא אסורה שכבר גזרו על כל גבינת הגוים
בין שהעמידוה בדבר אסור בין שהעמידוה בדבר מותר גזירה משום גבינה שהעמידוה
בדבר האסור" האוכל גבינת הגוים או חלב שחלבוהו ואין ישרא' רואיהו מכין אתו
מכת מרדות" החמאה שלגוים מקצת גאונים התירוה שהרי לא גזרו על החמאה
וחלב הטמאה אינו נקפה עומד ומקצת גאונים אסרוה מפני צחצוחי חלב שישאר
בה שהרי הקוש שבחמאה אינו מעורב עם החמאה כדי שיבטל במיעוטו וכל חלב
שלהן חוששין לו שמא עירב בו חלב טמאה" יראה לי שאם לקח חמאה מן הגוים
ובשלה עד שהלכו להן צחצוחי חלב הרי זו מותרת שאם תאמר נתערבו עמה ונתבשלו
כולן בטלו במיעוטן אבל החמאה שבשלו אותה גוים אסורה משום גיעולי גוים כמו
שיתבאר" ישרא' שישב בצד העדר שלגוי ובא הגוי והביא לו חלב מן העדר אע"פ
שיש בעדר בהמה טמאה הרי זה מותר ואע"פ שלא ראה אותו חולב והוא שיכול לראותו
כשהוא חולב כשיעמוד שהגוי מתירא לחלוב לו מן הטמאה שמא יעמוד ויראה
אותו" ביצה ששני ראשיה כדין או ששני ראשיה חדין או שהיה חלמון מבחוץ
והלבון מבפנים בידוע שהיא ביצת עוף טמא ראשה אחד כד וראשה אחד חד
וחלבון מבחוץ וחלמון מבפנים איפשר שהיא ביצת עוף טמא ואפשר שהיא ביצת
עוף טהור" לפי כך שואל לצייד ישרא' שמוכרה אם אמר לו שלעוף פל' הוא
וטהור הוא סומך עליו ואם אמר לו שלעוף טהור הוא ולא אמר לו שמו אינו
סומך עליו לפי כך אין לוקחין ביצים מן הגוים אלא אם היה מכיר אותן וישלו בהן
טביעות עין שהן ביצי עוף פלוני הטהור ואין חוששין להן שמא ביצי טרפה או
ביצי נבלה ואין לוקחין מן הגוים ביצים טרופות כלל" ביצי דגים סימניהן

כסימני

כסימני ביצי עוף אם היו שני ראשיה כדין או חדין כטמאים אחד כד ואחד חד שנו׳ לישר׳ המוכר
אם אמר לו אני מלחתים והוצאתים מדג טהור אוכל על פיו ואם אמר לו טהורים הן אינו נאמן
אלא אם כן היה אדם שהוחזק בכשרות ׃ וכן אין לוקחין גבינה וחתיכת דג שאין בהן סימן אלא
מישר׳ שהוחזק בכשרות אבל בארץ ישר׳ כשהיתה רובה לישר׳ לוקחין מכל ישר׳ שבה
והחלב לוקחין אותו מכל ישר׳ בכל מקום ׃ הכובש דגים טמאים צירן אסור אבל ציר
חגבים טמאים מותר מפני שאין בהן לחלוחית לפי כך אין לוקחין ציר מן הגוים אלא אם כן
היה דג טהור משוטט בו אפילו דג אחד ׃ גוי שהביא עריבה מליאה חביות פתוחות
שלציר ודג אחד טהור באחת מהן כולן מותרות היו סתומות פתח אחד מהן ומצא דג טהור
שנייה ונמצא בה דג טהור כולן מותרות והוא שהיה ראשו של דג ושדרו קיים כדי שיהיה ניכר
שהוא דג טהור ׃ לפי כך אין לוקחין דגים מרוצצין מלוחין מן הגוים והן הנקראין טרית
טרופה ואם היה ראש הדג ושדרו ניכר אע״פ שהוא מרוצץ מותר ליקח אותו מן הגוים גוי
שהביא גרב שלחתיכות דג שחיתוכן שוה והם ניכרים שכולן מין אחד ונמצא בחתיכה
אחת מהן קשקשים הרי כולן מותרות ׃

פרק רביעי

האוכל כזית מבשר
בהמה שמתה או חייה שמתה או עוף שמת לוקה שנ׳ לא תאכלו כל נבלה
וכל שלא נשחטה כראוי הרי זו מתה ובהלכות שחיטה יתבאר השחיטה שהיא כראוי ושאינה
כראוי ׃ אין אסור משום נבלה אלא מינין טהורים בלבד מפני שהן ראויין לשחיטה ואם
נשחטו שחיטה כשרה יהיו מותרין באכילה אבל מינין טמאים שאין שחיטה מועלת בהן
בין שנשחטה בין שמתה כדרכה בין שחתך בשר מן החי ממנה ואכלו אינו לוקה משום נבלה
וטריפה אלא משום אוכל בשר טמאה ׃ האוכל עוף טהור חי כל שהוא לוקה משום אוכל
נבילה ואע״פ שאין בו כזית הואיל ואכלו כולו לוקה ואם אכלו אחר שמת עד שיהיה בו כזית
ואע״פ שאין בכולו בשר כזית הואיל ויש בכולו כזית חייב עליו משום נבלה ׃ האוכל כזית
מבשר נפל בהמה טהורה לוקה משום אוכל נבלה ואסור לאכול מן הבהמה שנולדה עד ליל
שמיני שכל שלא שהה שמונה ימים בבהמה הרי זה כנפל ואין לוקין עליו ואם נודע שכלו לו
חדשיו בבטן אמו ואחר כך נולד שהן תשעה חדשים לבהמה גסה וחמשה לדקה הרי זה מותר
ביום שנולד ׃ השליה שיצאת עם הולד אסורה באכילה והאוכלה פטור שאינה בשר ׃
האוכל כזית מבשר בהמה או חייה או עוף טהורים שנטרפו לוקה שנ׳ ובשר בשדה
טריפה לא תאכלו לכלב תשליכון אתו ׃ טריפה האמורה בתורה זו שטרפה אותה
חית היער כגון ארי ונמר וכיוצא בהן וכן עוף שטרף אותו עוף הדורס כגון נץ וכיוצא בו
ואין אתה יכול לומר שטרפה אותה והמיתה אותה שאם מתה הרי היא נבלה ומה לי מתה
מרוסת עצמה או הכה בסייף והמיתה או שברה ארי והמיתה הא אינו מדבר אלא בשנטרפה
ולא מתה ׃ אם הטרפה שלא מתה אסורה יכול אם בא זאב ונטל הגדי ברגלו או
בזנבו או באזנו ורדף והצילו מפיו יהיה אסור שהרי נטרף ת״ל ובשר בשדה טרפה לא
תאכלו עד שטושה אותה בשר הראוי לכלב ׃ הא למדת שהטרפה האמורה בתורה
היא שטרפה אותה חית היער ושברה אותה ונטת למות ועדיין לא מתה אע״פ שקדם
ושחטה קודם שתמות הרי זו אסורה משום טרפה הואיל ואי אפשר שתחיה ממכה זו
הבאה עליה ׃

נמצאת למד שהתורה אסרה המתה והיא הנבלה ואסרה הנוטה למות מחמת מכותיה
ואע״פ שעדיין לא מתה והיא הטרפה וכשם שלא תחלק במתה בין מתה מחמת עצמה בין
שנפלה ומתה בין שחנקה עד שמתה בין שדרסתה חיה והרגתה כך לא תחלק בנוטה
למות בין שטרפתה חיה ושברתה בין שנפלה מן הגג ונשתברו רוב צלעותיה בין שנפלה
ונתפסקו איבריה בין שזרק בה חץ ונקב לבה או ריאתה בין שבא לה חולי מחמת עצמה
ונקב לבה או ריאתה או שבר רוב צלעותיה וכיוצא בהן הואיל והיא נוטה למות מכל
מקום הרי זו טרפה בין שהיה הגורם בידי בשר ודם בין שהיה בידי שמים. אם כן
למה נאמר בתורה טרפה דבר הכתוב בהווה שאם לא תאמר כן לא תיאסר אלא שנטרפה
בשדה אבל אם נטרפה בחצר לא תיאסר הא למדת שאין הכתוב מדבר אלא בהווה ועניין
הכתוב שהנוטה למות מחמת מכותיה ואי אפשר לה לחיות מחמת מכה זו אסורה
מכאן אמרו חכמ׳ זה הכלל כל שאין כמוה חיה טרפה ובהלכות שחיטה יתבאר איזה
חולי עושה אותה טרפה ואיזה חולי אין עושה אותה טרפה. וכן החותך בשר מן
החי מן הטהורים הרי אותו הבשר טרפה והאוכל ממנו כזית לוקה משום אוכל טרפה
שהרי בשר זה מבהמה שלא נשחטה ולא מתה ומה לי טרפה אותה חיה מה לי חתכו
בסכין מה לי בכולה מה לי במקצתה הרי הוא אומר ובשר בשדה טרפה כיון שנעשית
הבהמה בשר בשדה הרי היא טרפה. בהמה שהיא חולה מחמת שתשש כוחה ונטת
למות הואיל ולא אירעה מכה באבר מאיבריה הממיתין אותה הרי זו מותרת שלא אסרה
תורה אלא כעין טרופת חית היער שהרי עשת בה מכה הממיתה אותה. אע״פ שהיא מותרת
גדולי החכמים לא היו אוכלין מבהמה שממהרין ושוחטין אותה כדי שלא תמות ואע״פ
שפרכסה בסוף שחיטה ודבר זה אין בו איסור אלא כל הרוצה להחמיר על עצמו בדבר זה
הרי זה משובח. השוחט בהמה חיה ועוף ולא יצא מהן דם הרי אלו מותרין ואין אומרין
שמא מתים היו. וכן השוחט את הבריאה ולא פרכסה הרי זו מותרת. אבל המסוכנת והיא
כל שמעמידין אותה ואינה עומדת אע״פ שהיא אוכלת מאכל הבריאות אם שחטה ולא
פרכסה כלל הרי זה נבילה ולוקין עליה ואם פרכסה הרי זו מותרת וצריך שיהא פרכוס זה
בסוף שחיטה אבל בתחלה אינו מועיל. כיצד הוא הפרכוס בבהמה דקה ובחיה
בין גסה בין דקה בין שפשטה ידה והחזירתה בין שפשטה רגלה אע״פ שלא החזירתה או
שכפפה רגלה בלבד הרי זה פרכוס ומותרת אבל אם פשטה ידה ולא החזירתה הרי זו
אסורה שאין זו פרכוס אלא הוצאת נפש. ובבהמה גסה אחד היד ואחד הרגל בין
שפשטה ולא כפפה בין שכפפה ולא פשטה הרי זה פרכוס ומותרת ואם לא פשטה לא
יד ולא רגל ולא כפפה כלל הרי זו נבלה. ובעוף אפילו לא רפרף אלא בעינו ולא כשכש
אלא בזנבו הרי זה פרכוס. השוחט את המסוכנת בלילה ולא ידע אם פרכסה אם לא פרכסה
הרי זו ספק נבלה ואסורה. כל האסורין שבתורה אין מצטרפין זה עם זה חוץ מאסורי
נזיר כמו שיתבאר שם לפיכך הלוקח מעט חלב ומעט דם ומעט בשר בהמה טמאה
ומעט בשר דג טמא ומעט בשר עוף טמא וכיוצא באלו משאר האסורין וצירף מן
הכל כזית והכלו אינו לוקה ודינו כדין אוכל חצי שיעור. כל הנבילות מצטרפות
זו עם זו ונבלה מצטרפת עם הטרפה וכן כל בהמה וחיה הטמאים מצטרפין זה עם זה

אבל בשר

אבל בשר נבלה עם בשר בהמה טמאה אין מצטרפין·· כיצד הלוקח מנבלת השור ונבלת
הצבי ונבלת התרנגול וקיבץ מן הכל כזית בשר ואכלו לוקה. וכן אם קיבץ חצי זית מנבלת
בהמה טהורה וחצי זית מן הטרפה או חצי זית מבשר נבילה וחצי זית מבשר מן החי מן הטהורה
ואכלו לוקה וכן בשר הגמל והחזיר והארנבת שקיבץ מכולן כזית ואכלו לוקה·· אבל אם צירף
חצי זית מנבלת השור וחצי זית מבשר הגמל אינן מצטרפין וכן כל כיוצא בזה·· וכן
בהמה טמאה ועוף טמא או דג טמא ועוף טמא אין בשר שניהם מצטרף לפי שהן שני
שימות שהרי כל אחד בלאו בפני עצמו כמו שביארנו אבל כל העופות הטמאים מצטרפין
כמו שמצטרפין·· כל בהמה וחייה הטמאות זה הכלל כל שאיסורן בלאו אחד מצטרפין
בשני לאוין אין מצטרפין חוץ מנבלה וטרפה הואיל והטריפה תחלת נבלה היא··

האוכל מנבלה וטרפה או מבהמה וחייה הטמאים מן העור ומן העצמות ומן הגידים
ומן הקרנים ומן הטלפים ומן הצפרנים שלעוף ממקומות שמבצבץ משם הדם כשייחתכו
מן השליה שלהן אעפ״י שהוא אסור הרי זה פטור מפני שאין אלו ראויין לאכילה ואין מצטרפין
עם הבשר לכזית·· קיבת הנבלה וקיבת הטמאה מותרת מפני שהיא כשאר טנופות
שבגוף לפיכך מותר להעמיד בקיבת שחיטת הנכרי ובקיבת בהמה וחייה טמאה. אבל עור
הקיבה הרי הוא כשאר המעים ואסור·· עור הבא כנגד כניו שלחמור מותר באכילה מפני
שהוא כמו הפרש ומקבלים שהן מותרין·· יש עורות שהן כבשר והאוכל כזית מהן כאוכל
מן הבשר והוא שיאכל אותן כשהן רכין ואלו שעורותיהן כבשרן עור האדם ועור החזיר שלישוב
ועור חטורת שלגמל שלא טענו עליו משא מעולם ולא הגיע למשא שעדיין היא רכה
ועור בית הבשת ועור שתחת האליה ועור השליל ועור האנקה והכח והלטאה והחומט כל אלו
העורות כשהן רכין הריהן כבשר לכל דבר בין לאיסור אכילה בין לטומאה·· נאמר
בשור הנסקל ולא יאכל את בשרו והיאך היה אפשר לאכלו אחר שנסקל והרי הוא נבילה
אלא לא בא הכתוב אלא להודיעך שכיון שנגמר דינו לסקלה נאסר ונעשה כבהמה טמאה — לסקילה
ואם קדם ושחטו שחיטה כשרה הרי זה אסור בהנאה ואם אכל מבשרו כזית לוקה וכן
כשיסקל לא ימכר ולא יתננו לכלבים או לגוים לכך נאמ׳ ולא יאכל את בשרו ופרש
שלשור הנסקל מותר בהנאה נודע שהוא פטור מסקילה אחר שנגמר דינו כגון שהוזמו
עדיו יצא וירעה בעדר או נודע אחר שנסקל הרי זה מותר בהנאה

פרק חמישי

מפי השמועה למדו שזה שנ׳ בתורה לא תאכל הנפש עם
הבשר לאסור אבר שנחתך מן החי ועל אבר מן החי נאמר לבני נח אך בשר
בנפשו דמו לא תאכלו ואסור אבר מן החי נוהג בבהמה חייה ועוף בטהורים אבל לא
בטמאים·· אחד אבר שיש בו בשר וגידים ועצמות כגון היד והרגל ואחד אבר שאין
בו עצם כגון הלשון והביצים והטחול והכליות והחלב וכיוצא בהן אלא שהאבר שאין בו
עצם בין שנחתך כולו בין שנחתך מקצתו הרי זה אסור משום אבר מן החי עד שיפרש
כברייתו בשר וגידים ועצמות אבל אם פירש מן החי הבשר בלבד חייב עליו משום טרפה
כמו שביארנו לא משום אבר מן החי·· האוכל מאבר מן החי כזית לוקה ואפילו
אבל אבר שלם אם יש בו כזית חייב פחות מכזית פטור חתך מן האבר כברייתו בשר

והאבר שיש בו עצם אינו חייב עליו משום אבר מן החי עד׳

וגידים ועצמות כזית ואכלו לוקה אע״פ שאין בו בשר אלא כל שהוא ״ אבל אם הפריד האבר
אחד שתלשו מן החי והפריש הבשר מן הגידים ומן העצמות אינו לוקה עד שיאכל כזית מן
הבשר לבדו ואין העצמות והגידים מצטרפין בו לכזית מאחר ששינה ברייתו ״
חלקו לאבר זה ואכלו מעט מעט אם יש במה שאכל כזית בשר חייב ואם לאו פטור
לקח כזית מן האבר כברייתו בשר וגידים ועצמות ואכלו אע״פ שנחלק בפיו בפנים קודם
שיבלענו חייב ״ תלש אבר מן החי וטרפה בנטילתו ואכלו חייב שתים משום אבר
ומשום טרפה שהרי שני האסורין באין כאחת וכן התולש חלב מן החי ואכלו לוקה שתים
משום אבר מן החי ומשום חלב תלש חלב מן הטרפה ואכלו לוקה שלוש ״ בשר
המדולדל בבהמה והאבר המדולדל בה אם אינו יכול לחזור ולחיות אע״פ שלא פירש
אלא אחר שנשחטה אסור ואין לוקין עליו ואם מתה הבהמה רואין אותו כאלו נפל מחיים
לפי כך לוקין עליו משום אבר מן החי אבל היכול לחזור ולחיות אם נשחטה הבהמה
הרי זה מותר ״ שמט אבר או מיעכו או רכו כבון הביצים שמעך אותן או ניתקן הרי
זה אינו אסור מן התורה שהרי יש בו מקצת חיים לפי כך אין מסריח ואע״פ כן אסור
לאכלו ממנהג שנהגו כל ישראל מקודם שהרי הוא דומה לאבר מן החי ״ עצם
שנשבר אם היה הבשר או העור חופה רוב עביו שלעצם הנשבר ורוב הקף השבר הרי זה מותר
ואם יצא העצם לחוץ הרי האבר אסור וכשישחוט הבהמה או העוף יחתוך ממקום השבר
וישליכו והשאר מותר ״ נשבר העצם והיה הבשר חופה את רובו אבל אם היה אותו בשר
מרוסס או כתאכל כבשר שהרופא גורדו מן החבורה או שהיה מתלקט הרוב ממקומות
הרבה או שהיה הבשר שעליו נקבים נקבים או שנסדק הבשר או שנקדר כמין טבעת
או שנגרר הבשר מלמעלה עד שלא נשאר מן הבשר אלא כקליפה או שנתאכל הבשר
מלמטה מעל העצם שנשבר עד שנמצא הבשר החופה אינו נוגע בעצם בכל אלו מורין
לאיסור עד שיתרפא הבשר ואם אכל מכל אלו מכין אותו מכת מרדות ״ המושיט
ידו למעי הבהמה וחתך מן הטחול ומן הכליות וכיוצא בהן והניח החתיכות בתוך מעיה
ואחר כך שחטה הרי אותן החתכות אסורות משום אבר מן החי ואע״פ שהוא בתוך
מעיה אבל אם חתך מן העובר שבמעיה ולא הוציאה ואחר כך שחטה הרי חתיכת
העובר או אברו מותר הואיל ולא יצא ״ עובר שהוציא ידו או רגלו נאסר אותו אבר
לעולם בין שחתכו קודם שתשחט אמו בין שחתכו אחר שנשחטה אמו ואפלו החזיר
אותו אבר למעי אמו ואחר כך נשחטה אמו או שנולד הולד וחיה כמה שנים הרי
אותו האבר אסור משום טרפה שכל בשר שיצא חוץ למחצתו נאסר כבשר שפירש
מן החי שנ׳ ובשר בשדה טרפה כיון שיצא למקום שהוא לו כשדה נעשה טר׳ כמו
שביארנו ״ הוציא מקצת האבר ונשאר מקצתו בפנים אפלו לא נשאר אלא מיעוטו
היוצא אסור ושבפנים מותר ואם חתך היוצא מן האבר אחר שהחזירו ונשחטה חותך
אותו שיצא בלבד ושאר האבר מותר ואם לא החזירו וחתכו והוא בחוץ בין שחתכו
קודם שחיטה או אחר שחיטה מקום החתך אסור והוא המקום שכנגד האויר אחר
שיחתוך היוצא חוזר וחותך מקום החתך ״ אבל אבר עובר שיצא וחתכו קודם

שחיטה והוא בחוץ הרי זה אבר מן החי ולוקין עליו ואם נחתך אחר שחיטה האוכלו אינו לוקה
ואכלו את העובר קודם שחיטה ואם מתה הבהמה ואחר כך אכלו האוכלו לוקה משום אבר מן החי״
עובר שהוציא אבר ונחסר האבר ואחר כך נולד והרי הוא נקבה החלב שלה אסור לשתותו
מספק הואיל והוא בא מכלל האיברים ויש בה אבר אחד אסור והרי זה כחלב טרפה שנתערב בחלב
טהורה״ השוחט בהמה מעוברת ומצא בה שליל בין חי בין מת הרי זה מותר באכילה ואפילו
שליה מותרת באכילה ושליה שיצאת מקצתה ושחט את הבהמה אם היתה שליה זו קשורה בולד
מה שיצא ממנה אסור והשאר מותר ואם לא היתה קשורה בו כולה אסורה שמא שליה זו שיצאת
מקצתה הלך ולד שהיה בה וולד זה שנמצא בבטן הלכה שליה שלו ואין צריך לומר שאם
לא נמצא בבטן ולד כלל שהשליה כולה אסורה״ מצא בה עובר חי אע״פ שהוא בן תשעה
חדשים גמורין ואפשר שיחיה אינו צריך שחיטה א״כ שחיטת אמו מטהרתו ואם הפריס על גבי
קרקע צריך שחיטה״ קרע את הבהמה או ששחט בהמה טרפה ומצא בה בן תשעה חי צריך
שחיטה להתירו ואין שחיטת אמו מועלת לו ואם לא גמרו לו חדשיו אע״פ שהוא חי במעי הטרפה
הרי זה אסור מפני שהוא כאבר מאמו״ כל עובר שהוציא ראשו והחזירו ואחר כך שחטו את
אמו אין שחיטת אמו מועלת לו והרי הוא כילוד וצריך שחיטה״

פרק ששי

האוכל כזית מן הדם במזיד חייב כרת בשוגג מביא קרבן חטאת קבועה
ודבר מפורש בתורה שאינו חייב א״א על דם בהמה חיה ועוף בלבד בין טמאים בין טהורים שנאמ׳
וכל דם לא תאכלו בכל מושבותיכם לעוף ולבהמה וחייה בכלל בהמה שנ׳ זאת הבהמה אשר
תאכלו איל וצבי ויחמור״ אבל דם דגים וחגבים ושקצים ורמשים ודם האדם אין חייבין עליו
משום דם״ לפיכך דם דגים וחגבים טהורים מותר לאכלו ואם אכלו כנסו בכלי ושתהו מותר ודם
חגבים ודגים טמאים אסור מפני שהוא תמצית גופן כחלב בהמה טמאה ודם שרצים כבשרן
כמו שביארנו״ דם האדם אסור מדברי סופרים אם פירש ומכין עליו מכת מרדות אבל דם
השניים בולעו ואינו נמנע הרי שנשך בפת ויצא עליה דם גורר את הדם ואחר כך בולעו ואוכל
שהרי פירש״ אין חייבין כרת א״א על דם היוצא בשעת שחיטה ונחירה או התזת הראש כל
זמן שיש בו אדמומית ועל הדם הכנוס בתוך הלב ועל דם הקזה כל זמן שהוא מקלח
ויוצא אבל הדם השותת בתחלת דם הקזה קודם שיתחיל לקלח ודם השותת בסוף הקזה
כשיתחיל הדם לפסוק אין חייבין עליו והרי הוא כדם האיברים שדם הקילוח הוא הדם שהנפש
יוצאה בו״ דם התמצית ודם האיברים כגון דם הכוחול ודם הכליות ודם ביצים ודם המתכנס
ללב בשעת שחיטה ודם הנמצא בכבד אין חייבין עליו כרת אבל האוכל ממנו כזית לוקה
שנ׳ וכל דם לא תאכלו ובחיוב כרת הוא אומר כי נפש הבשר בדם היא אינו חייב כרת א״א על
הדם שהנפש יוצאה בו״ השליל הנמצא במעי הבהמה הרי דמו כדם הילוד לפיכך הדם
הנמצא כנוס בתוך לבו חייבין עליו כרת אבל שאר דמו הרי הוא כדם האיברים״ הלב
בין לצלי בין לקדרה קורעו ומוציא את דמו ואחר כך מולחו ואם בשל הלב ולא קרעו קורעו
אחר שבשלו ומותר ואם לא קרעו אינו חייב עליו כרת א״א אם היה לב בהמה שהרי יש
בו כזית מדם שבתוך הלב שחייבין עליו כרת״ הכבד אם חתכה והשליכה לתוך החומץ
או לתוך מים רותחין עד שתתלבן הרי זו מותרת לבשל אותה אחר כן״ וכבר נהגו כל ישראל
להבהבה על האור ואחר כך מבשלין אותה בין שבשלה לבדה בין שבשלה עם דבר אחר
וכן מנהג פשוט שאין מבשלין המוח שלראש ולא קולין אותו עד שמהבהבין אותו באור״

הכבד שבשלה ולא הבהבה על האור ולא חלטה בחומץ או ברותחין הרי הקדרה כולה אסורה הכבד וכל שנתבשל עמה ומותר לצלות כבד עם הבשר בשפוד אחד והוא שתהיה הכבד למטה ואם עבר וצליה למעלה מן הבשר הרי זה אוכל הטחול מותר לבשלו אפלו עם הבשר שאינו דם אלא בשר הדומה לדם" השובר מפרקת בהמה קודם שתצא נפשה הרי הדם נבלע באיברים ואסור לאכול ממנה בשר חי ואפלו חלטו אלא כיצד יעשה יחתוך החתיכה וימלוח יפה יפה ואחר כך יבשל או יצלה וכבר בארנו שהשוחט בהמה חיה ועוף ולא יצא מהן דם שהן מותרין" אין הבשר יוצא מידי דמו אלא אם כן מולחו יפה יפה ומדיחו יפה יפה כיצד הוא עושה מדיח הבשר תחלה ואחר כך מולחו יפה יפה ומניחו במלח כדי הילוך מיל ואחר כך מדיחו יפה יפה עד שיצאו המים זכים ומשליכו מיד לתוך מים רותחין אבל לא לפושרין כדי שיתלבן מיד ולא יצא דם"

כשמולחין הבשר אין מולחין אותו אלא בכלי מנוקב ואין מולחין אלא במלח עבה כחול הגס שהמלח הדק כקמח יבלע בבשר ולא יוציא דם וצריך לנפץ הבשר מן המלח ואחר כך ידיחנו" כל הדברים האלו לבשר שצריך לבשלו אבל לצלי מולח מיד הרוצה לאכול בשר חי מולחו יפה יפה ומדיחו יפה יפה ואחר כך יאכל ואם חלטו בחומץ מותר לאכלו כשהוא חי ומותר לשתות החומץ שחלטו בו שאין החומץ מוציא דם" חומץ שחלטו בו בשר לא יחלוט בו פעם שנייה וחתיכה שהאדימה בתוך החומץ היא והחומץ אסורין עד שימלח אותה יפה יפה ויצלה ובשר שהחדים וכן ביצי בהמה וחייה בקלפה שעליהן וכן העורף שבו המזרקים שהן מלאים דם אם חתכן ומלחן כדת מותר לבשלן ואם לא חתכן וצליין בשפוד ותלה העורף ופיו למטה או שצליין כולן על הגחלים הרי אלו מותרין" ראש הבהמה שצלהו בתנור או בכבשן אם תלהו ובית שחיטתו למטה מותר שהדם יוצא ושותת ואם היה בית השחיטה מן הצד מוחו אסור שהדם מתקבץ לתוכו ושאר הבשר שעל העצמות מבחוץ מותר הניח חוטמו למטה אם הניח בו גמי או קנה כדי שישאר פתוח ויצא דמו דרך חוטמו מותר ואם לאו מוחו אסור" אין מניחין כלי תחת הצלי לקבל מימיו עד שתכלה כל מראה אדמדמית שבו" וכיצד עושין משליכין לתוך הכלי מעט מלח ומניח הכלי עד שיצל ולוקח השמנונית שלמעלה והמים שלמטה שתחת השמנונית אסורה פת שחתך עליה בשר צלי מותר לאכלה" דגים ועופות שמלחן זה עם זה אפילו בכלי מנוקב הדגים אסורים שהדג רכה ובולע דם היוצא מן העוף ואין צריך לומר אם מלח דג עם בשר בהמה או חיה" עופות שהכינן שלמים ומלא חללן בשר וביצים ובישלן אסורות שהרי הדם יוצא לתוכן ואע"פ שמלחן יפה יפה ואפלו היה הבשר שבתוכן שלוק או צלוי ואם צליין הרי אלו מותרות אע"פ שהבשר שבתוכן חי ואפלו פיהן למעלה" בני מעים שמלאן על דרך זו בבשר צלוי או שלוק או שמלאן בביצים ושלקן או קליין הרי אלו מותרין שאין מחזיקין דם בבני מעים וכן הורו הגאונים" עופות שטפלן בבצק וצליין בין שלמים בין מחותכין אם טפלן בסולת גסה אפלו הסמיקה הטפילה אוכל את הטפילה מפני שהיא סלת גסה מתפררת ויוצא הדם ואם טפלן בקמח חטים שלתתן אם היתה הטפלה

לבנה

לבנה כמו הכסף מותר לאכול ממנה ואם לאו אסורה טיפלך בשחר קמחין אם החרימו אסורין ואם לא החרימו מותרין ״ סכין ששחט בה אסור לאכול בה רותח עד שילבן הסכין או ישחיזנה כולה במשחזת או ינעצנה בקרקע קשה עשרה פעמים ואם חתך בה רותח אסור וכן אינו חותך בה צנון וכיוצא בו מדברים החריפין לכתחלה ואם הדיח הסכין או קנחה בכלי מותר לחתוך בו צנון וכיוצא בו אבל לא רותח ״ קערה שמלח בה הבשר אפלו היתה שועה בחבר אסור לאכול בה רותח לעולם שכבר נבלע הדם בחרסיה ״

פרק שביעי

האוכל כזית חלב במזיד חייב כרת בשוגג מביא חטאת קבועה ובפירוש בתורה שאינו חייב אלא על שלשה מיני בהמה טהורה בלבד שנ׳ כל חלב שור וכשב ועז לא תאכלו בין שאכל מחלב שחוטה בין שאכל מחלב נבלה וטרפה שלהן אבל שאר בהמה טמאה וחיה בין טמאה בין טהורה חלבה כבשרה וכן כל שלשלשה מיני בהמה טהורה חלבו כבשרו והאוכל כזית מחלבו לוקה משום אוכל נבלה ״ האוכל מחלב נבלה וטרפה חייב משום אוכל חלב ומשום אוכל נבלה וטרפה מתוך שנוסף האיסור בבשרה שהיה מותר נוסף על החלב ולפיכך לוקה שתים ״ השוחט בהמה ומצא בה שליל כל חלבו מותר ואפלו מצאו חי מפני שהוא כאבר ממנה ואם שלמו לו חדשיו ומצאו חי אע״פ שלא הפריס על הקרקע ואינו צריך שחיטה חלבו אסור וחייבין עליו כרת ומוציאין ממנו כל החוטין והקרומות האסורין כשאר הבהמות ״ הושיט ידו למעי הבהמה וחתך מחלב העובר שכלו לו חדשיו והוציאו הרי זה חייב עליו כאלו חתכו מחלב האם עצמה שהחדשים הן הגורמין לאיסור החלב ״ שלשה חלבים הן שחייבין עליהן כרת חלב שעל הקרב ושעל שתי הכליות ושעל הכסלים אבל האליה מותרת באכילה ולא נקראת חלב אלא לענין קרבן בלבד שנקראו חלבים כליות ויותרת הכבד לענין קרבן בלבד כמו שאתה אומר חלב הארץ וחלב כליות חטה שהוא טובם ולפי שמרימין דברים אלו מן הקרבן לשריפה לשם נקראו חלב שאין שם דבר טוב אלא המורם לשם ולכך נאמר בתרומות מעשר בהרימכם את חלבו ממנו ״ חלב שעל המסס ושעל בית הכוסות והוא החלב שעל הקרב וחלב שבעיקרי הירכים מכמכים חייבין עליו כרת והוא החלב שעל הכסלים ויש שם חלב על הקיבה עקום כמו הקשת והוא האסור וחוט משוך כמו יתר והוא מותר חוטין שבחלב אסורין ואין חייבין עליהן כרת ״ חלב שהבשר חופה אותו מותר שעל הכסלים אמר הכתוב לא שבתוך הכסלים וכן חלב שעל הכליות נאסר לא שבתוך הכליות ואע״פ כן נוטל אדם לובן שבתוך הכליה ואחר כך אוכל אותה ואינו צריך לחטט אחריו ״ יש כמו שתי פתילות שלחלב בעיקרי המתנים סמוך לראש הירך כשהבהמה חיה חלב הנראה במעים וכשתמות הבהמה ידבק הבשר בבשר ויתכסה החלב ואינו נראה עד שיתפרק הבשר ואע״פ כן הרי זה אסור שאין זה חלב שהבשר חופה אותו וכל מקום שתמצא בו החלב תחת הבשר והבשר מקיף אותו מכל סביביו ולא יראה עד שיקרע הבשר הרי זה מותר ״ חלב הלב וחלב המעים והן הדקין המלופפין כולן מותרין והרי הן כשומן שהוא מותר חוץ מראש המעי הסמוך לקיבה שהוא תחלת

בני מעים שצריך לגרור החלב שעליו וזהו הוא חלב שעל הדקין שאסור ויש מן הגאונים ש
שיאמר שראש המעי הזה שצריך לגררו הוא המעי שיצא בו הרעי שהוא סוף המעים"
ויש בגוף הבהמה חוטין וקרומות שהן אסורין מהן משום חלב ומהן משום דם וכל חוט
או קרום שהוא אסור משום כל דם לא תאכלו צריך לנטלו ואחר כך ימלח ויבשל הבשר כמו
שאמרנו ואם חתכו ומלחו אינו צריך לבטלו ואם לצלי אינו צריך לבטלו וכל חוט או
קרום שהוא אסור משום כל חלב בין לצלי בין לבשול צריך לנטלו מן הבהמה" חמשה
חוטין יש בכסלים שלשה מן הימין ושנים מן השמאל השלשה שמן הימין מתפצל כל אחד
מהן לשנים שנים והשנים שמן השמאל מתפצלין לשלשה שלשה וכולן משום חלב וחוטי
הטחול וחוטי הכליות משום חלב" וכן קרום שעל הטחול וקרום שעל הכסלים ש
וקרום שעל הכליות אסורין משום חלב וקרום שעל דד הטחול חייבין עליו כרת ושאר
הקרום אסור ואין חייבין עליו" ושני קרומות יש לכוליה העליון חייב עליו כרת כחלב
שעל הכוליה והתחתון הרי הוא כשאר קרומות וחוטין שהן אסורין ואין בהן כרת
חוטי הלב וחוטי היד וחוטי העוקץ וחוטי הלחי התחתון שבצד הלשון מיכאן ומיכאן
וכן החוטין הדקין שבן בתוך הלב הדקים כמו בית עכביש מסובכין זה בזה וקרום שעל
המוח שבקדקוד וקרום שעל הביצים כולן אסורין משום דם" ביצי גדי או טלה שלא
השלים שלשים יום מותר לבשלן בלא קליפה לאחר שלשים יום אם נראו בהן חוטין ש
דקין אדומין בידוע שהלך בהן הדם ולא יבשל עד שיקלוף או עד שיחתוך וימלח כמו
שביארנו ואם עדיין לא נראו בהן החוטין האדומין מותרין וכל בני מעים שהמאכל
סובב בחללן אין מחזיקין בהן דם" יראה לי שכל אלו החוטין והקרומות איסורן
מדברי סופרים ואם תאמר שהן אסורין מן התורה בכלל כל חלב וכל דם אין לוקין ש
עליהן אלא מכת מרדות ויהיו כחצי שיעור שהוא אסור מן התורה ואין לוקין עליו"
אין מולחין חלבים עם הבשר ולא מדיחין חלבים עם הבשר וסכין שחתך בה
חלבים לא יחתוך בה בשר וכלי שהדיח בו חלבים לא ידיח בו בשר לפיכך צריך הטבח
להתקין לו שלש סכינין אחת ששוחט בה ואחת שמחתך בה בשר ואחת שמחתך בה
חלבים ואם דרך אותו מקום שידיח הטבח הבשר בחנות צריך להתקין שני כלים שלחים
אחד מדיח בו בשר ואחד שמדיח בו חלבים" ואסור לטבח לפרוש חלב הכסלים
על הבשר כדי לנאותו שהקרום שעל החלב דק ויתמעך ביד הטבח ויזוב החלב ויבלע
בבשר וכל הדברים האלו אסור לעשותן ואם נעשו לא נאסר הבשר ואין מכין את העושה
אלא מלמדין אותו שלא יעשה" וכן אין מולחין את הבשר קודם שיסיר ממנו הקרומות
והחוטין האסורין ואם מלח מסירם אחר שנמלחו ואכלו היה בהן גיד הנשה מקידרן ש
אחר שנמלח ומבשל וטבח שדרכו לנקות הבשר ונמצא אחריו חוט או קרום מלמדין
אותו ומזהירין אותו שלא יזלזל באסורין" אבל אם נמצא אחריו חלב אם היה ש
כשעורה מעבירין אותו ואם נמצא אחריו כזית חלב אפילו במקומות הרבה מכין
אותו מכת מרדות ומעבירין אותו מפני שהטבח נאמן על החלב"

פרק שמיני
גיד הנשה נוהג בבהמה וחיה הטהורים ואפילו

בנבלות וטרפות שלהן ונוהג בשליל ובמוקדשין בין קדשים הנאכלין בין קדשים שאינן נאכלין
ונוהג בירך שלימין ובירך שלשמאל ואין אסור מן התורה ﭏ שעל כף הירך בלבד שנ׳ אשר
על כף הירך אבל שאר הגיד שלמעלה מן הכף ושלמטה עד סופו וכן חלב שעל הגיד אינו
אסור ﭏ מדברי סופרים ושני גידין הם הפנימי הסמוך לעצם אסור מן התורה והעליון כולו
אסור מדבריהם" האוכל מגיד הנשה הפנימי ממקום שעל כף הירך לוקה ואם אכל
מחלבו או משאר הגיד הפנימי או מכל החיצון מכין אותו מכת מרדות וכמה שיעור
אכילה כזית ואם אכל הגיד שעל הכף כולו אעפ׳ שאין בו כזית לוקה מפני שהוא כבריה
בפני עצמה " אכל כזית מגיד שלימין וכזית מגיד שלשמאל או שאכל שני גידין כולן
אעפ׳ שאין בהן כזית לוקה שמונים וכן הוא על כל גיד וגיד" העוף אין בו משום גיד
הנשה מפני שאין לו כף ירך עגול ﭏ ירכו עגול ואם נמצא עוף שירכו כירך הבהמה
שיש לו כף גיד הנשה שלו אסור ואין לוקין עליו וכן בהמה שכף ירכה ארוך כשלעוף
גיד הנשה שלה אסור ואין לוקין עליו" האוכל גיד הנשה מבהמה וחיה הטמאים
פטור לפי שאינו נוהג בטמאה ﭏ בבהמה שכולה מותרת ואינו כאוכל משאר
גופה שאין הגידים מכלל הבשר כמו שביארנו ואם אכל מחלב שעל הגיד הרי זה
כאוכל מבשרה " האוכל גיד הנשה שלנבלה או שלטרפה או שלטמאה חייב שתים
מתוך שנכלל באסור שאר גופה שהיה מותר נכלל גם הגיד ונוסף עליו איסור אחר "
הנוטל גיד הנשה צריך לחטט אחריו עד שלא ישאיר ממנו כלום ונאמן הטבח
על גיד הנשה כשם שנאמנין על החלב ואין לוקחין בשר מכל טבח ﭏ אם היה אדם
כשר ומוחזק בכשרות הוא ששוחט לעצמו ומוכר ונאמן בד״א בחוצה לארץ אבל בארץ
ישראל בזמן שכולה לישראל לוקחין מכל אדם " טבח הנאמן למכור בשר ונמצא
בשר נבלה או בשר טרפה מחזיר את הדמים לבעלים ומעבירין אותו ומשמתין אתו
ואין לו תקנה לעולם ליקח ממנו בשר עד שילך למקום שאין מכירין אותו ויחזיר
אבדה בדבר חשוב או ישחוט לעצמו ויוציא טרפה לעצמו בממון חשוב שודאי עשה
תשובה בלא הערמה " הלוקח בשר ושלחו ביד אחד מעמי הארץ הרי זה נאמן
עליו ואעפ׳ שאינו מוחזק בכשרות אין חוששין לו שמא יחליף ואפלו עבדי ישראל ואמ׳
והותיהן נאמנין בדבר זה אבל לא הגוים שמא יחליף " עשר חנויות תשע מוכרות
בשר שחוטה ואחת מוכרת בשר נבלה ולקח בשר מאחד מהן ואין ידוע מאי לקח הרי
זה אסור" אבל בשר הנמצא מושלך בשוק הלך אחר הרוב אם היו רוב המוכרין גוים
ואם היו רוב המוכרין ישראל מותר וכן בשר הנמצא ביד גוי אם היו מוכריה בשר ישראל
מותר זה הוא דין תורה וכבר אסרו חכמ׳ כל בשר הנמצא בין בשוק בין ביד גוי אעפ׳
שכל השוחטין וכל המוכרין ישראל" ולא עוד ﭏ הלוקח בשר והניחו בביתו ונעלם
מן העין אסור ﭏ אם כן היה לו בו סימן או שהיה לו בו טביעות עין והוא מכירו ודאי
שהוא זה או שהיה צרור וחתום " תלה כלי מלא חתיכות בשר ונשבר הכלי ונפלו
החתיכות לארץ ובא ומצא חתיכות ואין לו בהן סימן ולא טביעות עין הרי זה אסור
שאנו אומרין אותו בשר גררתו חיה או שרץ וזה בשר אחר הוא" גיד הנשה

מותר בהנאה לפי כך מותר לאדם לשלוח לפגרי ירך שגיד הנשה בתוכה ונותן לו היָרֵךְ שלימה בפני ישרא' ואין חוששין שמא יאכל ממנה ישרא' זה קודם שינטל הגיד שהרי מקומו ניכר לפי כך אם היתה הירך חתוכה לא יתנכה לגוי בפני ישרא' עד שיטול גיד הנשה שמא יאכל ממנה ישרא'" כל מקום שנ' בתורה לא תאכל לא תאכלו לא יאכל אחד אסור אכילה ואחד איסור הנייה במשמע עד שיפרוט לך הכתוב כדרך שפירט בנבילה לגר אשר בשעריך תתננה ואכלה ובחלב שנ' בו יעשה לכל מלאכה או עד שיתפרש בתורה שבעל פה שהוא מותר בהנאה כגון שקצים ורמשים ודם ואבר מן החי וגיד הנשה שכל אלו מותרין בהנאה מפי הקבלה אע"פ שהן אסורין באכילה" כל מאכל שהוא אסור בהנאה אם נהנה ולא אכל כגון שמכר או נתן לגוי או לכלבים אינו לוקה ומכין אותו מכת מרדות" והדמים מותרין וכל דבר שאסור באכילה ומותר בהנאה אע"פ שהוא מותר בהנאה אסור לעשות בו סחורה ולכוון מלאכתו בדברים אסורין חוץ מן החלב שהרי נאמר בו יעשה לכל מלאכה" לפי כך אין עושין סחורה לא בנבילות ולא בטריפות ולא בשקצים ולא ברמשים" הצייד שנזדמנו לו חיה או עוף אודג טמאים ועלן או שנצודו לו טמאין וטהורין מותר למכרן אבל לא יכוון מלאכתו לטמאים" ומותר לעשות סחורה בחלב שחלבו גוי ואין ישרא' רואיהו ובגבינת הגוים וכיוצא בהן זה הכלל כל מן התורה אסור לעשות בו סחורה וכל שאיסורו מדבריהם מותר לעשות בו סחורה בין בספיקו בין בודאי"

פרק תשיעי

בשר בחלב אסור לבשלו ואסור לאכלו מן התורה ואסור בהנאה וקוברין אותו ואפרו אסור כאפר כל הנקברין ומשה בשל משניהם מן הבשר ומן החלב שנתבשלו כאחד לוקה ואע"פ שלא בשל לא שתק הכתוב מלאסור האכילה אלא מפני שאסר הבישול כלומר אפילו בישולו אסור ואין צריך לומר אכילתו כמו ששתק מלאסור הבת מאחר שאסר בת הבת" אין אסור מן התורה אלא בשר בהמה טהורה בחלב בהמה טהורה שנ' לא תבשל גדי בחלב אמו וגדי הוא כולל ולד השור וולד השה וולד העז עד שיפרוט ויאמר גדי עזים ולא נאמר גדי בחלב אמו אלא שדיבר הכתוב בהווה" אבל בשר בהמה טהורה שבשלו בחלב בהמה טמאה או בשר בהמה טמאה שבשלו בחלב טהורה מותר לבשלו ומותר בהנייה ואין חייבין על אכילתו משום בשר בחלב" וכן בשר חייה ועוף בין בחלב חייה בין בחלב בהמה אינו אסור באכילה מן התורה לפי כך מותר לבשלו ומותר בהנייה ואסור באכילה מדברי סופרים כדי שלא יפשטו העם ויבאו לידי איסור בשר בחלב שלתורה ויאכלו בשר טהורה בחלב טהורה שהרי אין משמע הכתוב אלא גדי בחלב אמו ממש לפיכך אסרו כל בשר בחלב" דגים וחגבים מותר לאכלן בחלב והשוחט עוף ונמצא בו בצים גמורות מותר לאכלן בחלב" בשר המעושן והמבושל בחמי טבריה וכיוצא בהן אין לוקין עליו וכן המבשל בשר במי חלב או בחלב מתה או בחלב זכר או שבשל דם בחלב פטור ואינו לוקה על אכילתו משום בשר בחלב אבל המבשל בשר מתה או חלב וכיוצא בהן בחלב לוקה על בישולו על אכילתו משום בשר בחלב שאין איסור בשר בחלב חל על איסור נבלה או איסור חלב שאין כאן לא איסור כולל ולא איסור

מוסיף

מוסיף ולא איסור בת אחת" המבשל שליל בחלב חייב וכן האוכלו אבל המבשל שליה
או עור וגידים ועצמות ועיקרי קרנים וטלפים הרכים בחלב פטור וכן האוכלן פטור"
בשר שנפל לתוך החלב או חלב שנפל לתוך הבשר ונתבשל עמו שיעורו בנותן טעם
כיצד חתיכה שלבשר שנפלה לקדירה רותחת שלחלב טועם הגוי את הקדירה אם אמר שיש
בה טעם בשר אסורה ואם לאו מותרת ואותה החתיכה אסורה" בד"א שקדם והוציא את
החתיכה קודם שתפלוט חלב שבלעה אבל אם לא סילק משערין אותה בששים מפני
שהחלב שנבלע בה ונאסר יצא ונתערב עם שאר החלב" נפל חלב לתוך קדירה שלבשר
טועמין את החתיכה שנפל עליה חלב אם אין בה טעם חלב הכל מותר ואם יש בחתיכה
טעם חלב אע"פ שאם תסחט החתיכה לא ישאר בה טעם הואיל ויש בה עתה טעם חלב
נאסרה אותה חתיכה ומשערין בכולה אם היה בכל שהוא שיש בקדירה מן החתיכות והירק
והמרק והתבלין כדי שתהיה חתיכה זו אחד מששים מן הכל החתיכה אסורה והשאר
מותר" בד"א בשלא ניער את הקדירה בתחלה כשנפל החלב ולא בסוף ולא כיסה
אבל אם ניער מתחלה ועד סוף או שכיסה משעת נפילה עד סוף הרי זה בנותן טעם
וכן אם נפל חלב לתוך המרק או לתוך החתיכות ולא נודע לאיזו חתיכה נפל נוער
את הקדירה כולה עד שיתערב הכל אם יש בקדירה כולה טעם חלב אסורה ואם לאו
מותרת" אם לא נמצא גוי שיטעום ונסמוך עליו משערין בששים בין בשר
לתוך חלב בין חלב לתוך בשר אחד מששים מותר פחות מששים אסור קדרה שבשל
בה בשר לא יבשל בה חלב ואם בישל בנותן טעם" הכחל אסור מדברי סופרים
שאין בשר שנתבשל בחלב שחוטה אסור מן התורה כמו שביארנו הכחל שקרעו
ומירק החלב שבו מותר לצלותו ולאכלו ואם קרעו שתי וערב וטחו בכותל
עד שלא נשאר בו לחלוחית חלב מותר לבשלו עם הבשר וכחל שלא קרעו בין
שלקטנה שלא הניקה בין שלגדולה אסור לבשלו ואם עבר ובשלו בפני עצמו מותר
לאכלו ואם בשלו עם בשר אחר משערין אותו בששים וכחל מן המנין" כיצד
אם היה הכל עם הכחל כמו ששים בכחל הכחל אסור והשאר מותר ואם היה בפחות
מששים הכל אסור ובין כך ובין כך אם נפל לקדירה אחרת אוסר אותה ומשערין בו
בששים כבראשונה שהכחל עצמו שנתבשל יעשה כחתיכה האסורה ואין משערין בו
לא כמות שהוא בעת שנתבשל לא כמות שהיה בשעה שנפל" אין עולין את הכחל
שחתכו למעלה מן הבשר בשפוד ואם עלהו הכל מותר" קיבה שבשלה בחלב שבה מותרת
שאינו חלב לא הרי הוא כטנופות שהרי ישתכה במעים" אסור להעמיד הגבינה
בעור הקיבה שלשחוטה ואם העמיד טועם את הגבינה אם יש בה טעם בשר אסורה
ואם לאו מותרת מפני שהמעמיד דבר המותר הוא שקיבת שחוטה היא ואין כאן
לא איסור בשר בחלב ששיעורו בנותן טעם אבל המעמיד בעור קיבת נבלה וטרפה
ובהמה טמאה הואיל והמעמיד דבר האסור בפני עצמו נאסרה הגבינה משום
נבילה לא משום בשר בחלב ומפני חשש זה אסרו גבינת הגוים כמו שביארנו"

הבשר לבדו מותר והחלב לבדו מותר ובהתערב שניהן על ידי בישול יאסרו שניהם
על ידי בישול יאסרו שניהם בד"א שנתבשלו שניהם כאחד או שנפל חם לתוך חם או צונן לתוך
חם אבל אם נפל אחד משניהם והוא חם לתוך השני והוא צונן קולף הבשר כולו שנגע בו החלב
ואוכל את השאר ואם נפל צונן לתוך צונן מדיח החתיכה ואוכלה" לפיכך מותר לצרור
בשר וגבינה במטפחת אחת והוא שלא יגעו זה בזה ואם נגעו מדיח הבשר ומדיח גבינה
ואוכל" מליח שאינו נאכל מחמת מלחו הרי הוא כרותח ואם נאכל כמות שהוא כמו
הכותח אינו כרותח עוף שחוט שנפל לחלב או לכותח שיש בו חלב אם חי הוא מדיחו
ומותר ואם צלי קולפו ואם היו בו פלחים או שהיה מתובל בתבלין ונפל לחלב או
לכותח הרי זה אסור" אסור להעלות העוף עם הגבינה על השלחן שהוא אוכל עליו
גזרה משום הרגל עבירה שמא יאכל זה עם זה אע"פ שהעוף בחלב אסור מדברי סופרים
שני אכסנאין שאינן מכירין זה את זה אוכלין על שלחן אחד זה בשר בהמה וזה גבינה
מפני שאין זה גס לבו בזה כדי שיאכל עמו" אין לשין את העיסה בחלב ואם לש כל
הפת אסורה מפני הרגל עבירה שמא יאכל בה בשר ואין טחין את התנור באליה ואם טח
כל הפת אסורה עד שיסיק את התנור שמא יאכל בו חלב ואם שינה צורת הפת עד שתהיה
ניכרת כדי שלא יאכל בה לא בשר ולא חלב הרי זה מותר פת שאפייה עם הצלי ודגים
שצליין עם הבשר אסור לאכלן בחלב" קערה שאכלו בה בשר ובשלו בה דגים אותן
הדגים מותר לאכלן בכותח סכין שחתך בה בשר צלי וחזר וחתך בה בצל וכיוצא בו מדברים
החריפין אסור לאכלן בכותח אבל אם חתך בה קישות או אבטיח גורר מקום החתך ואוכל
השאר בחלב" אין מניחין כד שלמלח בצד כד שלכמך מפני שהוא שואב ממנו ונמצא
מבשל הבשר במלח זה שיש בו טעם החלב אבל מניח כד החומץ בצד כד הכמך שאין
החומץ שואב ממנו" מי שאכל גבינה או חלב תחילה מותר לאכול אחריו בשר מיד
וצריך שידיח ידיו ויקנח פיו בין הגבינה והבשר ובמה יקנח פיו בפת או בפירות שלועסן
ובולען או פולטן ובכל מקנחין את הפה חוץ מתמרים או קמח או ירקות שאין אלו מקנחין
יפה" בד"א בבשר בהמה או חיה אבל אם אכל בשר עוף אחר שאכל הגבינה או החלב
אינו צריך לא קינוח הפה ולא נטילת ידים" מי שאכל בשר בתחלה בין בשר בהמה
בין בשר עוף לא יאכל אחריו חלב עד שישהה ביניהן כדי שיעור סעודה אחרת והוא
כמו שש שעות מפני הבשר שלבין השנים שאינו סר בקינוח"

פרק עשירי

כל איסורין שאמרנו הן במיני נפש חיה ויש איסורין אחרים של תורה
בזרע הארץ והן החדש וכלאי הכרם והערלה והטבל" החדש כיצד כל אחד
מחמשת מיני תבואה בלבד אסור לאכול מהחדש שלו קודם שיקרב העומר בששה עשר
בניסן שנ' ולחם וקלי וכרמל לא תאכלו עד עצם היום הזה וכל האוכל כזית חדש קודם
הקרבת העומר לוקה מן התורה בכל מקום ובכל זמן בין בארץ בין בחוצה לארץ בין
בפני הבית בין שלא בפני הבית" לא בזמן שיש מקדש משיקרב העומר הותר החדש
בירושלם והמקומות הרחוקים מותרין אחר חצות שאין בית דין מתעצלין בו עד אחר

חצות ובזמן שאין מקדש כל היום כולו אסור מן התורה ובזמן הזה במקומות שעושין שני ימים
החדש אסור כל יום שבעה עשר בניסן עד לערב מדברי סופרים ״ האוכל לחם וקלי וכרמל
כזית מכל אחד ואחד לוקה שלש מלקיות שנ׳ ולחם וקלי וכרמל לא תאכלו מפי השמועה
למדו ששלשתן בלאוין חלוקין זה מזה ״ כל תבואה שהשרישה קודם הקרבת העומר
אע״פ שלא נגמרה אלא אחר שקרב מותרת באכילה משיקרב העומר ותבואה שהשרישה
אחר שקרב העומר אע״פ שהיתה זרועה קודם שקרב העומר אסורה עד שיקרב העומר
שלשנה הבאה ודין זה בכל מקום ובכל זמן מן התורה ״ תבואה שהשרישה אחר
העומר וקצרה וזרע מן החטים בקרקע ואחר כך קרב העומר הבא ועדיין החטים בקרקע
הרי זו ספק אם התירן העומר כשהיו מונחין בכד או לא יתיר אותן מפני שבטלו בקרקע
לפיכך אם ליקט מהן ואכל אינו לוקה אבל מכין אותו מכת מרדות ״ וכן שבולת שהביאה
שליש מלפני העומר ועקרה ושתלה אחר שקרב העומר והוסיפה הרי זה ספק אם תהיה אסורה
מפני התוספת עד שיבוא העומר הבא או לא תהיה אסורה שהרי השרישה קודם העומר ״
כלאי הכרם כיצד מין ממיני תבואה או מיני ירקות שנזרעו עם הגפן בין שזרע גוי
בין שעלו מאיליהן בין שנטע הגפן בתוך הירק שניהן אסורין באכילה ובהנאה שנא׳ פן
תקדש המלאה הזרע אשר תזרע ותבואת הכרם כלומר פן תתרחק ותיאסור שניהן והאוכל
כזית מכלאי הכרם בין מן הירק בזמן הענבים לוקה מן התורה ושניהם מצטרפין זה עם
זה ״ בד״א שנזרעו בארץ ישראל אבל בחוצה לארץ כלאי הכרם מדברי סופרים ובהלכות
כלאים יתבאר איזה מין אסור והיאך יאסר ומתי יאסר ואיזה דבר מקדש ואיזה דבר אינו
מקדש ״ הערלה כיצד כל הנוטע אילן מאכל כל פירות שעשה אותו האילן שלש שנים
משנזרע הרי הן אסורין באכילה ובהנאה שנ׳ שלש שנים יהיה לכם ערלים לא יאכל וכל
האוכל מהן כזית לוקה מן התורה ״ בד״א בנוטע בארץ ישראל שנ׳ כי תבאו אל הארץ
ונטעתם אבל איסור ערלה בחוצה לארץ הלכה למשה מסיני שודאי הערלה בחוצה לארץ
אסורה וספיקה מותר ובהלכות מעשר שני יתבאר דברים האסורין משום ערלה ודברים
המותרים ״ ספק ערלה וכלאי הכרם בארץ ישראל אסור ובסוריא והיא הארצות שכבש
דוד מותר כיצד היה כרם ערלה וענבים נמכרות חוצה לו היה ירק זרוע בתוכו וירק נמכר
חוצה לו שמא ממנו הוא זה שמא מאחר בסוריא מותר ובחוצה לארץ אפלו ראה הענבים
יוצאות מכרם ערלה או ירק יוצא מן הכרם לוקח מהן והוא שלא יראה אותו בוצר מן
הערלה או לוקט הירק בידו ״ כרם שהוא ספק ערלה או ספק כלאים בארץ ישראל אסור
ובסוריא מותר ואין צריך לומר בחוצה לארץ ״ חביתין שליין הנמצאת טמונה
בפרדס שלערלה מותרת בהנייה שאין הגנב גונב ממקום וטומן בו אבל ענבים הנמצאים
טמונים שם אסורין שמא משם לקטו והצניען שם ״ גוי וישראל שהיו שותפין בנטיעה
אם התנו מתחלת השותפות שיהיה הגוי אוכל שני ערלה וישראל אוכל שלש שנים משני התר
כנגד שני הערלה הרי זה מותר ואם לא התנו מתחלה אסור ובלבד שלא יבואו להשבון כיצד
כגון שיחשב כמה פירות אכל הגוי בשני ערלה עד שיאכל ישראל כנגד אותן הפירות אם

התנו בזה אסור שהרי זה כמחליף פירות ערלה״ יראה לי שאין דין נטע רבעי נוהג
בחוצה לארץ א׳ אוכל פירות שנה רביעית בלא פדיון כלל שלא אמרו א׳ הערלה וקל וחומר
הדברים ומה סוריא שהיא חייבת במעשרות ובשביעית מדבריהם איננה חייבת בנטע רבעי
כמו שיתבאר בהלכות מעשר שני חוצה לארץ לא כן שכן שלא יהיה נטע רבעי נוהג
בה״ אבל בארץ ישראל נוהג בין בפני הבית בין שלא בפני הבית והורו מקצת גאונים
שכרם רבעי פודין אותו בחוצה לארץ ואחר כך יהיה מותר באכילה ואין לדבר זה
עיקר״ פירות שנה רביעית כולה אסור לאכול מהן בארץ ישראל עד שיפדו ובהלכ׳
מעשר שני יתבאר משפטי פדיונן ודין אכילתן ומאימתי מונין לערלה ולרבעי״
כיצד פודין נטע רבעי בזמן הזה אחר שאוסף אותן מברך בא״י אמ״ה אשר
קדש׳ במצ׳ וצונו על פדיון נטע רבעי ואחר כך פודה את כולן ואפלו בפרוטה אחת
ואומר הרי אלו פדויין בפרוטה זו ומשליך אותה פרוטה לים המלח או מחללן על שווה
פרוטה מפירות אחרות ואומר הרי כל הפירות ה׳אלו מחוללין על חטים אלו או על שעורים
אלו וכיוצא בהן ושורף אותן כדי שלא יהיו תקלה לאחרים ואוכל כל הפירות״
הורו מקצת גאונים שא׳ע׳פ׳ שפדה פירות שנה רביעית או חללן אסור לאכלן עד
שתיכנס שנה חמישית ודבר זה אין לו עיקר ויראה לי שזו שגגת הוראה ופיסוק הטעם
לפי שכתיב ובשנה החמישית תאכלו את פריו ואין ענין הכתוב א׳ שכתוב ובשנה
החמישית תאכלו את פריו בלא פדיון ככל חולין שבעולם ואין ראוי לחוש להוראה זו״
הטבל כיצד כל שהוא חייב להפריש ממנו תרומה ומעשרות קודם שיפריש ממנו
נקרא טבל ואסור לאכול ממנו שנ׳ ולא יחללו את קדשי בני ישרא׳ את אשר ירימו ליי׳
כלומר לא ינהגו בהן מנהג חולין ועדיין קדשים שעתידין להיתרם לא הורמו״
האוכל כזית מן הטבל קודם שיפריש ממנו תרומה גדולה ותרומת מעשר חייב מיתה
בידי שמים שנ׳ ולא יחללו את קדשי בני ישרא׳ והשיאו אותם עון אשמה אבל האוכל
מדבר שנטלה ממנו תרומה גדולה ותרומת מעשר ועדיין לא הפריש ממנו מעשרות
אפלו לא נשאר בו א׳ מעשר עני הריזה לוקה משום אוכל טבל ואין בו מיתה שאין
עון מיתה א׳ בתרומה גדולה ותרומת מעשר״ אזהרה לאוכל טבל שלא הורמו
ממנו מעשרות בכלל שנ׳ לא תוכל לאכול בשעריך מעשר דגנך ובהלכות תרומות
ומעשרות יתבאר איזה דבר חייב בתרומה ובמעשרות ואיזה דבר פטור ואיזה דבר
הוא חייב מן התורה ואיזה הוא חייב מדברי סופרים והאוכל כזית מטבל שלדבריהם
או מכלאי הכרם וערלה שלחוצה לארץ מכין אותו מכת מרדות״ הטבל והחדש
וההקדש וספיחי שביעית והכלאים והערלה משקין היוצאין מפירותיהן אסורין
כמותן ואין לוקין עליהן חוץ מיין ושמן שלערלה ויין שלכלאי הכרם שלוקין עליהן
כדרך שלוקין על הזיתים ועל הענבים שלהן״ ויש בקדשים אסורין אחרים במאכלות
וכולן שלתורה הם כגון איסורין שיש באכילת תרומות ובכורים וחלה ומעשר שני
ואיסורין שיש במקדש״ המזבח כגון פיגול ונותר וטמא וכל אחד מהן יתבאר

במקומו ושיעור כל אכילה מהן כזית בין למלקות בין לכרת וכבר ביארנו איסור חמץ בפסח וז' [illegible]
[illegible] אכילת חמץ ומצה אבל איסור אכילה ביום הכפורים אינו [illegible] בפני עצמו וכן איסור יוצא
מגפן על הנזיר אינו שווה בכל ולפי כך יתבאר איסור כל אחד מהן ושיעורו ודינו במקומו הראוי לו ״

פרק אחד עשר

יין שנתנסך לעבו' זרה אסור בהנייה והשותה ממנו כל שהוא
לוקה מן התורה וכל האוכל כל שהוא מתקרובת ע"ז מבשר או פירות אפלו
מים ומלח האוכל מהן כל שהוא לוקה שנ' אשר חלב זבחמו יאכלו ישתו יין נסיכם יין שנתנסך
לה כזבח שקרב לה ומפני שאיסור זה משום ע"ז הוא אין לו שיעור שנ' בעבו' זרה ולא ידבק בידך
מאומה מן החרם ״ יין הגוים שאין אנו יודעין אם נתנסך או לא נתנסך והוא הנקרא סתם
יינם אסור בהנייה כיין שנתנסך ודבר זה מגזירת סופרים הוא והשותה מסתם יינם רביעית מכין
אותו מכת מרדות ״ וכל יין שנגע בו הגוי הרי זה אסור בהנאה שמא ניסך אותו שמחשבת הגוי
לע"ז היא למדת שיין ישרא' שנגע בו הגוי דינו כסתם יינם שהוא אסור בהנאה ״ גוי שנגע
ביין שלא בכוונה וכן תינוק גוי שנגע ביין אסור בשתייה ומותר בהנייה הלוקח עבדים מן הגוים
ומלו וטבלו מיד אינן מנסכין ויין שיגעו בו מותר בשתייה ואע"פ שעדיין לא כהגו בדתי ישרא'
ולא פסקה ע"ז מפיהן בני השפחות הגוית שנולדו ברשות ישרא' ומלו ועדיין לא טבלו הגדולים
אוסרין היין כשיגעו בו והקטנים אינן אוסרין ״ גר תושב והוא שקיבל עליו שבע מצוות
כמו שביארנו יינו אסור בשתייה ומותר בהנייה ומיחדין אצלו יין ואין מפקידין אצלו יין וכן
כל גוי שאינו עובד ע"ז כגון אלו הישמעאלים יינם אסור בשתייה ומותר בהנייה וכן הורו כל הג'
הגאונים אבל הכדים עובדי ע"ז הן וסתם יינם אסור בהנייה ״ כל מקום שנ' בענין זה
שהיין אסור אם היה הגוי שנאסר היין בגללו עובד ע"ז הרי הוא אסור בהנייה ״ ואם אינו
עובד ע"ז הרי הוא אסור בשתייה בלבד וכל מקום שנ' גוי סתם הרי זה עובד ע"ז ״ אין
מתנסך לע"ז אלא יין שראוי להקריב על גבי המזבח ומפני זה כשגזרו על סתם יינם וגזרו
על כל יין שיגע בו שיהיה אסור בהנייה לא גזרו אלא על היין הראוי להתנסך לפי כך יין מבושל
שלישרא' שנגע בו הגוי אינו אסור ומותר לשתותו עם הגוי בכוס אחד אבל יין מזוג ויין
שהתחיל להחמיץ ואפשר שישתה אם נגע בו נאסר ״ הורו גאוני המערב שאם נתערב
ביין ישרא' מעט דבש או מעט שאר הואיל ואינו ראוי למזבח הרי הוא כמבושל או כשכר
ואינו מתנסך ומותר לשתותו עם הגוי ״ מאימתי יאסר יין הגוים משידרוך וימשך היין אע"פ
שלא ירד לבור אלא עדיין הוא בגת הרי זה אסור לפי כך אין דורכין עם הכותי בגת שמא יגע
בידו וינסך ואפלו היה כפות ואין לוקחין ממנו גת דרוכה ואע"פ שעדיין היין מעורב עם
החרצנין והזוגין ולא ירד לבור ״ כלי שדרך היין ולא נגע בו והרי ישרא' עומד על גביו
וישרא' הוא שכיבסו בחבית הרי זה אסור בשתייה החומץ שלגוים אסור בהנייה מפני שעשה
יין נסך קודם שיחמיץ ״ גוי שהיה דורס ענבים בחבית אע"פ שהיין צף על גבי ידיו
אין חוששין משום יין נסך היה אוכל מן הסלים והותיר כסאה וכסאתים וזקקן לגת אע"פ
שהיין מנתז על הענבים אינו עושה אותו יין נסך ״ החרצנים והזוגין שלגוים אסורין
בהנייה כל שנים עשר חדש ולאחר שנים עשר חדש כבר יבשו ולא נשארה בהן לחלוחית
ומותרין באכילה וכן שמרים של יין שיבשו לאחר שנים עשר חדש מותרין שהרי לא
נשאר בהן ריח יין והרי הן כעפר וכאדמה ״ נודות הגוים וקנקניהם שהכניסו בהן

הגוים יינם אסור ליתן לתוכן יין עד שישנן שנים עשר חדש או עד שיחזרן לאור עד שיתרפה
הזפת שעליהן או עד שייחמו או עד שיתן לתוכן מים שלשה ימים מעת לעת ומערה המים
ומחליף מים אחרים כל מעת לעת שלשה פעמים בשלשה הימים בין שהיו הכלים שלהן
בין שהיו שלישר׳ ושאו אותן והכניסו בהן יינם ואם נתן לתוכן יין קודם שיטהר אותן הרי
זה אסור בשתייה ומותר ליתן לתוכן שכר או ציר או מורים מיד ואינו צריך לכלום ומותר
ליתן היין לתוכן אחר שנותן הציר או המוריס שהמלח שורפן״ הלוקח כלים חדשים
שהיכן מזופתין מן הגוים נותן לתוכן יין מיד ואינו חושש שמא נתנו בהן יין נסך
ואם היו מזופתין מדיחן ואעפ׳ שהן חדשים וכן כלי שבתוכו יין נסך ואין מכניסו [illegible]
לקיום כגון כלי שחוסף בו או המשפך וכיוצא בהן משישכשכו במים דיו וכן כוס
שלחרש ששתה בו הגוי אסור לשתות בו פעם ראשונה ושנייה ושלישית מותר שכבר
הלכו עחצוחי היין שבו והות שיהיה מעופה באבר כדרך שהיו צריו עושין או שיהיה
מזופת אבל שלחרש צריך הדחה״ כלי חרש השועים באבר שנשתמשו בהן ביין
נסך אם היו לבנים או אדומין או שחורין מותרין ואם היו ירוקין אסורין מפני שהן בולעין
ואם יש בהן מקום מגולה שלחרש בין לבנים בין ירוקים אסורין מפני שהן בולעין ויראה
לי שאין הדבר אלא בשכנסו בהן לקיום אבל אם לא כנסו בהן לקיום מדיחן ומותרין אפילו
הם שלחרס״ גת שלאבן ושלעץ שדרך בהן הגוי או גת שלאבן שזפתה הגוי אעפ׳
שלא דרך בה מדיחן במים ובאפר ארבעה פעמים ודורך בהן ואם היתה בהן לחלוחית
מקדים האפר למים ואם לאו מקדים המים״ גת שלאבן מזופתת שדרך בה הגוי
או גת שלעץ זפותה אעפ׳ שלא דרך בה צריך לקלוף את הזפת ואם ישנה שנים עשר חדש
או נתן בה מים שלשה ימים מעת לעת אינו צריך לקילוף לא תהיה הגת חמורה יותר מן
הקנקנים לא נאמר יקלוף אלא להתירה מיד״ גת שלחרש אעפ׳ שקלף את הזפת
אסור לדרוך בה מיד עד שיחם אותה באש או עד שירפה הזפת ואם יישנה או נתן מים
שלשה ימים מתרת כמו שביארנו״ משמרת שליין שלגוים אם היתה שלשער
מדיחה ומשמר בה היתה שלצמר מדיחה במים ובאפר ארבעה פעמים ומכיחה עד
שתכבב ומשמר בה ואם היתה שלשיש מי ושנה שנים עשר חדש ואם יש בה קשרים
מתירן״ וכן כלי חלף והוצין וכיוצא בהן מקפיפות שדורכין בהן היין אם היו תפורים
בחבלים מדיחן ואם היו אחוזות זו בזו בסבוך קשה מדיחן באפר ובמים ארבעה פעמים
ומנגבן ומשתמש בהן ואם היו תפורות בפשתן מישנן שנים עשר חדש ואם יש בהן
קשרים מתירן״ כלי הגת שדרך בהן הנכרי יין נסך כיצד מטהרין אותן כדי שידרוך
בהן הישראלי הדפין והעדשים והלולבין מדיחן העקלים שלנקרים ושלצבנוץ מנגבן [illegible]
שלשיפה ושלגמי מישנן שנים עשר חדש ואם רצה לטהרן מיד מגעילן ברותחין או
חולטן במי זיתים או מניחן תחת צנור שמימיו מקלחין או במעין שמימיו רודפין שתים
עשרה שעות ואחר כך יותרו״ בזמן שהיתה ארץ ישר׳ כולה לישר׳ היו לוקחין היין
מכל אדם מישר׳ אלא מאדם ואין חוששין לו ובחוצה לארץ לא היו לוקחין היין מכל
מכל אדם מישר׳ אלא מאדם שהוחזק בכשרות ובזמן הזה אין לוקחין יין מכל
מקום אלא מאדם שהוחזק בכשרות וכן הבשר והגבינה וחתיכת דג שאין בה סימן

כמו שביארנו ״ - המתארח אצל בעל הבית בכל מקום ובכל ...
גבינה ותבשיל דג הרי זה מותר ואין צריך לשאול עליו אע״פ שאינו מכירו לא יודע שהוא יהודי
בלבד ואם הוחזק שאינו כשר ולא מדקדק בדברים או אסור להתארח אצלו ואם עבר ונתארח
אצלו אינו אוכל בשר ולא שותה יין על כן עד שיעיד לו אדם כשר עליהן ״

פרק שנים עשר

כיצד היא הנגיעה שאוסר בה הגוי היין הוא שיגע ביין ״
עצמו בין בידו בין בשאר איבריו שדרכן לנסך בהן וישכשך אבל אם פשט ידו לחבית ״
ותפשו את ידיו קודם שיוציאה ולא ניגע ולא וכיון וכתחו החבית מלמטה עד שיצא היין וירד למטה
מידו לא נאסר היין ״ וכן אם אחז כלי פתוח שליין ושכשכו אע״פ שלא הגביה הכלי
ולא נגע ביין נאסר היין נטל הכלי שליין והגביהו ויצק היין אע״פ שלא שכשך נאסר שהרי
בא היין מכוחו הגביהו ולא שכשך ולא נגע מותר ״ כגון שהיה אוחז הכלי בקרקע ״
וישראל צק לתוכו יין היין מותר ואם כדכד הגוי הכלי נאסר היין כלי סתום מותר לטלטלו
הגוי ממקום למקום ואע״פ שהיין מתכדכד שאין זה דרך הניסוך העביר כד שליין ממקום
למקום והוא אוחז פי הכד בידו בין שהיה הכד מלא או חסר מותר ואע״פ שהיין מתכדכד
העביר כלי חרס פתוח מלא יין אסור שמא נגע בו ואם היה חסר מותר לא אם כן
שכשכו ״ גוי שנגע ביין ולא נתכוון לזה הרי היין מותר בהנייה בלבד כיצד כגון
שנפל על כר שליין או שהושיט ידו לחבית על מנת שהיא שמן ונמצאת יין בא היין מכוחו
שלגוי בלא כוונה הואיל ולא נגע ביין הרי זה מותר בשתייה כיצד כגון שהגביה כלי שליין
ויצק לכלי אחר והוא מדמה שהוא שכר או שמן הרי זה מותר ״ נכנס הגוי לבית או
לחנות לבקש יין ופשט ידו כשהוא מחפש ונגע ביין אסור שהרי ליין נתכוון ואין זה
נוגע בלא כוונה ״ חבית שנסדקה לארכה וקדם הגוי וחיבקה כדי שלא יתפרדו ״
החרסים הרי זה מותר בהנאה אבל אם נסדקה לרחבה ותפש בסדק העליון כדי שלא
יפול הרי זה מותר בשתייה שהרי אין היין על כוחו שלגוי ״ גוי שנפל לבור שליין
והעלוהו משם מת או שמדד הבור שיש בו היין בקנה או שהתיז את הזבוב והצרעה
מעליו בקנה או שהיה מטפח על פי החבית הרותחת כדי שתנוח הרתיחה או שנטל
חבית וזרקה בחמתו לבור הרי זה מותר בהנאה בלבד ואם עלה הגוי חי היין אסור
בהנאה ״ חבית שהיה נקב בצדה ונשמט הפקק מן הנקב והניח הגוי אצבעו במקום
הנקב כדי שלא יצא היין כל היין שמראש החבית עד הנקב אסור ושתחת הנקב מותר
בשתייה ״ מניקת כמו כפופה שעושין אותה מתכת או זכוכית ומוצא בהן שהניח ראשה
לתוך היין שבחבית והראש האחר חוץ לחבית ומצץ היין והתחיל היין לירד כדרך שעושין
תמיד ובא הגוי והניח אצבעו על פי המניקת ומנע היין מלירד נאסר כל היין שבחבית
שהכל היה יוצא ונגרר לולי ידו ונמצא הכל כבא מכוחו ״ המערה יין לתוך
כלי שיש בו יין גוים נאסר כל היין שבכלי העליון שהרי העמוד הניצוק מחבר בין היין
שבכלי העליון ובין היין שבכלי התחתון לפי כך המורד לגוי לתוך כלי שבידו ינפץ ״
כפיצה או יזלוף זליקה כדי שלא יהיה ניצוק חיבור ויאסר עליו מה שישאר בכלי ״
העליון ״ משפך שמדד בו לנכרי אם יש בקצה המשפך עכבת יין לא ימדוד בו

[illegible] עד שידיחנו וינגב ואם לא הדיח הרי זה אסור ״ כלי שיש בו כמין שני חוטמין
יוצאין ממנו כמו הכלים שנוטלין מהן לידים שהיה מלא יין ביד ישרא׳ והיה ישרא׳ מוצץ
ושותה מחוטם זה והגוי מוצץ ושותה מחוטם השני הרי זה מותר והוא שיקדים הישרא׳
ויפסוק ועדיין הגוי שותה שמשיפסיק הגוי יחזור היין שישאר בחוטם לכלי ואוסר כל
שישאר בו שהרי בא היין מכוחו ״ גוי שמצץ היין מן החבית במניקית אסר כל
היין שבה שכשיפסוק יחזור היין שעלה במניקית במציצתו ויפול לחבית ויאסור
הכל ״ נכרי שהיה מעביר עם ישרא׳ כדי יין ממקום למקום והוא הולך אחריהן
לשמרן אפלו הפליגו ממנו כדי מיל הרי אלו מותרות שאימתו עליהן ואומרין עתה
יצא לפנינו ויראה אותנו ואם אמר להם לכו ואני אבוא אחריכם אם נתעלמו מעיניו
כדי שיפתחו כי הכר ויחזרו ויגופו אותה ותיגב הרי היין כולו אסור בשתייה ואם
נתעלמו מעיניו פחות מיכאן מותר ״ וכן המניח נכרי בחנותו ואע״פ שהוא
יוצא ונכנס כל היום כולו היין מותר ואם הודיעו שהוא מפליג ושהה כדי שיפתח
ויגוף ותיגב היין אסור בשתייה וכן המניח יינו בקרון או בספינה עם הגוים ונכנס
לעיר לעשות צרכו ויצא היין מותר ואם הודיען שהוא מפליג ושהה כדי שיפתח
ויגוף ותיגב היין אסור בשתייה וכל הדברים האלו בחביות סתומות אבל בפתוחות
אפלו לא שהה מאחר שהודיעם שהוא מפליג היין אסור ״ ישרא׳ שהיה אוכל
עם הגוים והניח יין פתוח על השלחן ויין פתוח על הדולפקי ויצא שעל השלחן
אסור ושעל הדולפקי מותר ואם אמר לו מזוג ושתה כל היין הפתוח שבבית אסור ״
היה שותה עם הנכרי ושמע קול תפלה בבית הכנסת ויצא אף היין הפתוח
מותר שהנכרי אומר עתה יזכור היין ויבא במהרה וימצא אותי נוגע ביינו ולפי
זה אינו זז ממקומו ואין נאסר אלא מה שלפניו בלבד ״ נכרי וישרא׳ שהיו דרין
בחצר אחת ויצאו שניהן בבהלה לראות חתן או הספד וחזר הגוי וסגר הפתח ואחר
כך בא ישרא׳ הרי היין הפתוח שבבית הישרא׳ לביתו בהתירו שלא סגר הגוי אלא על
דעת שכבר נכנס הישרא׳ לביתו ולא נשאר אדם בחוץ וכמדומה לו שהוא קודמו ״
יין שלישרא׳ ושלגוי בבית אחד והיו החביות פתוחות ונכנס הגוי לבית
ונעל הדלת בעדו נאסר כל היין ואם יש חלון בדלת שמסתכל ממנו העומד
אחורי הפתח ורואה כנגדו כל החביות שכנגד החלון מותרות ושמן הצדדין
אסורין שהרי מסתפק מן הרואה אותו ״ וכן אם שאג ארי וכיוצא בו וברח
הגוי ונחבא בין החביות הפתוחות היין מותר שהוא אומר שמא ישרא׳ אחר
נחבא כאן והוא רואה אותי כשאגע ״ אוצר שליין שהיו חביותיו פתוחות
ויש לגוי חביות אחרות באותו הפונדק ונמצא הגוי עומד בין חביות ישרא׳ הפתוחות
אם נבהל בשנמצא ונתפש עליו כגנב היין מותר בשתייה שמפחדו ויראתו אין לו
פנאי לנסך ואם לא נתפש כגנב אלא הרי הוא בטוח שם היין אסור ותינוק הנמצא
בין החביות בין כך ובין כך כל היין מותר ״ גדוד שנכנס למדינה דרך שלום

כל החביות הפתוחות שבחניות אסורות וסתומות מותרות ובשעת מלחמה אם פשטו הגדוד במדינה ועבר אלו ואלו מותרות שאין פנאי לנסך" גוי שנמצא עומד בצד הבור שליין אם יש לו מלוה על אותו היין הרי זה אסור מפני שלבו גס בו שולח ידו ומנסך ואם אין לו עליו מלוה היין מותר בשתייה" זונה גויה במסיבה שלישראל היין מותר שאימתן עליה ולא תיגע אבל זונה ישראלית במסיבת גוים יינה שלפניה בכליה אסור מפני שכובשין בו שלא מדעתה" גוי הנמצא בבית הבד אם יש שם לחלוחית יין כדי לבלול הכף עד שתבלול הכף לכף שנייה צריך להדיח כל בית הבד וינגב ואם לאו מדיח בלבד ואז הרחקה יתירה"

חבית שצפה בנהר אם נמצאת כנגד עיר שרובה ישראל מותרת בהנייה כנגד עיר שרובה גוים אסורה מקום שהיו רוב מוכרי היין ישראל ונמצאו בו כלים גדולים מלאים יין והן כלים שדרך המוכרין לבדן לכנוס בהן היין הרי אלו מותרין בהנייה חבית שפתחוה גנבים אם רוב גנבי העיר ישראל היין מותר בשתייה"

פרק שלשה עשר

הלוקח בית או ששכר בית בחצירו שלגוי ומלא היין אם היה הישראל דר באותה החצר אע"פ שהפתח פתוח היין מותר מפני שהגוי מפחד תמיד ואומר עתה יכנס לביתו כתאום וימצא אותי בתוך ביתו ואם היה דר בחצר אחרת לא יצא עד שיסגיר הבית ויהיה המפתיח והחותם בידו ואינו חושש שמא יזייף הגוי ויפתח הבית"

יצא ולא סגר הפתח או שסגר והניח המפתח ביד הגוי הרי היין אסור בשתייה שמא נכנס הגוי וניסך שהרי אין הישראל שם ואם אמר לו אחוז לי מפתח זה עד שאבא היין מותר שלא מסר לו שמירת הבית אלא שמירת המפתח" נכרי ששכר לישראל לדרוך לו יינו בטהרה כדי שיהיה מותר לישראל ויקחוהו ממנו והיה היין בביתו שלגוי אם היה ישראל זה ששמר את היין דר באותה חצר היין מותר ואע"פ שהפתח פתוח והשומר נכנס ויוצא ואם היה השומר דר בחצר אחרת היין אסור ואע"פ שהמפתח והחותם ביד ישראל שכיון שהיין שלגוי ברשותו אינו מפחד לזייף ולהכנס לבית ויאמר ויהי מה אם ידעו בי לא יקחו ממני" אפלו כתב הגוי לישראל שנתקבל ממנו המעות למכור לו בהן יין הואיל ואין הישראל יכול להוציאו מרשות הגוי עד שיתן לו המעות הרי הוא שלגוי ואסור אלא אם היה השומר דר שם בחצר ואין השומר צריך להיות יושב ומשמר תמיד אלא נכנס ויוצא כמו שביארנו בין ברשות בעל הבית בין ברשות גוי אחר" היה יין זה הטהור שלגוי מונח ברשות הרבים או בבית הפתוח לרשות הרבים וישראל הולכים ושבים מותר שעדיין לא נכנס ברשות הגוי ואשכה וחלון ודקל אע"פ שאין בו כידות הרי אלו ברשות הרבים וחבית יין שם והגוי הנמצא שם אינו אוסרה ובית הפתוח לשם הרי הוא כפתוח לרשות הרבים חצר החלוקה בפסיפס וגוי בצד זה וישראל בצד אחר וכן שני גגין שהיה גג ישראל למעלה וגג הגוי למטה או שהיה זה בצד זה ויש ביניהן פסיפס אע"פ שיד הגוי מגעת לחלק ישראל אינו חושש משום יין נסך ולא משום טהרות" מותר לישראל להפקיד יינו בכלי סתום ביד גוים והוא שיהיה לו בו שני סימנין וזה הוא הנקרא חותם בתוך חותם כיצד סתם החבית בכלי שאינו מהודק כדרך שסותמין כל אדם וטח בטיט הרי זה חותם אחד היה כלי מהודק וטח עליו מלמעלה הרי זה חותם בתוך חותם" וכן אם צר פי הכור הרי זה חותם אחד הפך קצה פי הכור לתוכו וצר עליו

הרי זה חותם בתוך חותם וכן כל שנוי שמשנה מדברים שהן דרך כל אדם לעשותם הרי
הן כחותם אחד והטיחה או הקשירה חותם שני ואם הפקיד ביד גוי בחותם אחד הרי זה אסור
בשתייה ומותר בהנייה והוא שיחזר לו קנקן זיית" יין מבושל והשכר או יין שעירבו עם
דברים אחרים כגון דבש ושמן וכן החומץ והגבינה והחלב וכל שאסורו מדברי סופרים
שהפקידו ביד גוי אינו צריך שני חותמות אלא חותם אחד בלבד דיו אבל היין והבשר
וחתיכת דג שאין בהן סימן שהפקידן ביד גוי צריכין שני חותמות" יראה לי שכל
מקום שאמרנו בענין יין שלנו שהוא אסור בשתייה ומותר בהנייה מפני צד נגיעה
שנגע בו הגוי בשהיה הגוי עו׳ ע״ז אבל אם היה אסורו בגלל גוי שאינו עו׳ ע״ז כגון
ישמעאלי שנגע ביין שלנו שלא בכוונה או שטפח על פי החבית הרי זה מותר בשתייה
וכן כל כיוצא בזה" אבל המפקיד היין ביד גר תושב או ששלחו עמו והפליג או
שהניח ביתו פתוח בחצר גר תושב הרי זה אסור בשתייה שכל חשש שלחילוף וזיוף
יראה לי שכל הגוים שוים בו הואיל ונעשה היין ברשותן נאסר בשתייה על כל פנים"
יש דברים שאין בהם איסור ניסוך כלל ואסרו אותם חכמים כדי להרחיק מן
הניסוך וא׳ הן לא ימזוג הגוי המים לתוך היין שביד הישראלי שמא יבוא לצוק היין
לתוך המים ולא יוליך הגוי ענבים לגת שמא יבוא לדרוך או ליגע ולא יסייע לישראלי
בשעה שמריק היין מכלי לכלי שמא יניח הכלי ביד הגוי ונמצא היין בא מכוחו ואם
סייע עמו או מזג המים או הביא ענבים הרי זה מותר" וכן מותר שיריח הגוי בחבית
שליין שלנו ומותר לישראלי להריח בחבית שליין נסך ואין בזה שם איסור שאין הריח
כלום לפי שאין בו ממש" כבר ביארנו שכל דבר שהוא אסור בהנייה אם עבר
ומכרו דמיו מותרין חוץ מע״ז ומשמשיה ותקרובת שלה ויין שנתנסך לה והחמירו
חכמ׳ בסתם יינם להיות דמיו אסורין כדמי יין שנתנסך לע״ז" לפי כך גוי ששכר
את ישראלי לעשות עמו ביין שכרו אסור וכן השוכר את החמור להביא עליו יין או
ששכר ספינה להביא בה יין שכרן אסור אם מעות נתנו לו יוליכן לים המלח ואם
נתנו לו בשכרו כסות או כלים או פירות הרי זה ישרוף אותן ויקבור האפר כדי שלא
ליהנות בו שכר לגוי חמור לרכוב עליו והניח עליו לגין שליין שכרו מותר שכרו
לשבר יין נסך שכרו מותר ותבוא עליו ברכה מפני שממעט בתפלה" השוכר
את הפועל ואמר לו העבר לי מאה חביות שלשכר במאה פרוטות ונמצאת אחת מהן
יין נסך שכרו כולו אסור אמר לו העבר לי חבית בפרוטה חבית בפרוטה והעביר ונמצא
ביניהן חבית שליין שכר החבית שליין אסור ושאר שכרו מותר" אומני ישראל
ששילח להם גוי חבית שליין בשכרן מותר שיאמרו לו תן לנו את דמיה ואם משנכנסה
לרשותן אסור" ישראל שהיה נושה בגוי מנה והלך הגוי ומכר ע״ז ויין נסך והביא
לו דמיהן הרי זה מותר ואם אמר לו קודם שימכור המתן לי עד שאמכור ע״ז או יין שני
ואביא לך אע״פ שהוא סתם יינו ומכר והביא לו הרי זה אסור מפני שהישראלי רוצה בקיומו
כדי שיפרע ממנו חובו" וכן גר וגוי שהיו שותפין ובאו לחלוק אין הגר יכול לומר

לגוי טול אתה ע״ז ואני מעות אתה יין ואני פירות שהרי רוצה בקיומן כדי שיטול כנגדן אבל גר וגוי שירשו
את אביהן גוי יכול הגר לומר לו טול אתה ע״ז ואני מעות אתה יין ואני פירות ק״ל הוא שהקילו בירושת הגר
כדי שלא יחזור לסורו ואם משבא לרשות הגר אסור״ ישר׳ שמכר יינו לגוי פסק עד שלא מודד לו
דמין מותרין שמשפסק סמכה דעתו ומשמשך קנה ויין כסך אינו נעשה עד שיגע בו כמצא בשעת
מכירה היה מותר מדד לו עד שלא פסק הדמים דמין אסורין שהרי לא סמכה דעתו אע״פ שמשך ונמצא
כשנגע עדיין לא סמכה דעתו ליקח ונאסר היין בנגיעתו והרי זה כמוכר סתם יינם״ בד״א בשמדד
הישר׳ לכלין אבל אם מדד לכלי הגוי או לכלי ישר׳ שביד הגוי צריך ליקח את הדמים ואחר כך
ימדוד ואם מדד ולא לקח דמים אע״פ שפסק דמין אסורין שמשיגע לכלי נאסר כסתם יינם״
הנותן דינר לחנוני גוי ואמר לפועלו הגוי לך ושתה ואכול מן החנוני ואני מחשב לו הרי
זה חושש שמא ישתה יין שזה כמי שקנה לו יין כסך והשקהו״ וכנגד זה בשביעית אסור כגון שנתן
דינר לחנוני ושר׳ עם הארץ ואמר לפועלו הישר׳ לך ואכול ושתה ואני מחשב לו ואם אכל הפועל
דבר שאינו מעושר אסור״ אבל אם אמר להם אכלו ושתו בדינר זה או שאמר להם אכלו ושתו
עלי מן החנוני ואני פורע ואע״פ שנשתעבד הואיל ולא כתיחד שעבודו הרי זה מותר ואינו חושש
לא משום יין כסך ולא משום שביעית ולא משום מעשר״ מלך שהיה מחלק יינו לעם ולוקח
מהן דמין כפי מה שירצה ואמר אדם לגוי האלך מאתים זוז והכנס תחתי באוצר המלך כדי
שיקח הגוי היין שכתבו בשם ישר׳ ויתן הגוי הדמים למלך אבל אומר לו הא לך מאתים זוז
ומלטיני מן האוצר״ גוי שנגע ביינו שלישר׳ לאונסו מותר למכור אותו יין לאותו הגוי
שאסרו כבדו שכיון שנתכוון זה הגוי להזיקו ולאסור יינו הרי זה כמי ששיברו או שרפו שחייב
לשלם ונמצאו הדמים שלוקח ממנו דמי ההזק לא דמי המכירה • סליק פירקא

פרק ארבעה עשר

כל אסורי מאכלות שבתורה שיעורן בכזית בינוני
בין למלקות בין לכרת בין למיתה בידי שמים וכבר ביארנו שכל
המחויב כרת או מיתה בידי שמים על מאכל לוקה ושיעור זה עם כל השיעורין הלכה למשה
מסיני הן״ ואסור מן התורה לאכול כל שהוא מדבר האסור אבל אינו לוקה אלא על
כזית ואם אכל כל שהוא כחות מכשיעור מכין אותו מכת מרדות״ כזית שאמרנו חוץ
משלבין השנים אבל מה שלבין החניכים מצטרף למה שבלע שהרי נהנה גרונו בכזית
אכלו אכל כחצי זית והקיאו וחזר ואכל חצי אותו זית עצמו שהקיא חייב שאין החיוב
אלא על הנאת הגרון בכזית מדבר האסור״ כזית חלב או נבלה או פיגול או נותר
וכיוצא בהן שהניחו בחמה ונתמעט האוכלו פטור חזר והניחו בגשמים ונתפח חייבין
עליו כרת או מלקות היה כחות מכזית מבתחלה ונתפח ועמד על כזית אסור ואין לוקין
עליו״ כבר ביארנו שכל אסורין שבתורה אין מצטרפין זה עם זה לכזית חוץ מבשר
נבלה עם בשר טרפה ואסורי נזיר שיתבארו במקומן חמשה מיני תבואה וקמחין שלהן
והבציקות שלהן הכל מצטרפין לכזית בין לאסור חמץ בפסח בין לאסור חדש מלפני
העומר בין לאסור מעשר שני ותרומות״ יראה לי שכל החייב בתרומה ומעשרות
מצטרף לכזית בטבל מפני שהוא שם אחד הא למה זה דומה לנבלת השור ונבלת
השה ונבלת הצבי שהן מצטרפין לכזית כמו שביארנו״ האוכל אכילה גדולה

מדבר אסור אין מחייבין אותו מלקות או כרת על כל כזית וכזית אלא חיוב אחד לכל הא׳
יכילה ואם היו העדים מותרין בו בשעת אכילה על כל כזית וכזית חייב על כל התראה
והתראה ואעפ״ שהיא אכילה אחת ולא הפסיק״ האוכל כשעורה או כחרדל מאחד
ממאכלות האסורין ושהה מעט וחזר ואכל כחרדל וכן עד שהשלים כזית בין בשוגג
בין במזיד אם שהה מתחלה ועד סוף כדי אכילת שלש ביצים יצטרף הכל והרי הוא חייב
כרת או מלקות או קרבן כמו שאכל כזית בבת אחת ואם שהה יתר מזה מתחלה ועד
סוף אעפ״ שלא שהה ביניהן אלא אכל כחרדל אחר כחרדל הואיל ולא השליח כזית אלא
ביתר מכדי אכילת פרס אין מצטרפין ופטור״ כל האוכלים וכן השותה רביעית שלסתם
יינם מעט מעט או שהמחה את החמץ בפסח או את החלב וגמאו מעט מעט או ש
ששתה מן הדם מעט מעט ואם שהה מתחלה ועד סוף כדי שתיית רביעית מצטרפין
ואם לאו אין מצטרפין״ כל האוכלים האסורים אינו חייב עליהן עד שיאכלאותן
דרך הנאה חוץ מבשל בחלב וכלאי הכרם לפי שלא נאמר בהן אכילה אלא הוציא איסור
אכילתן בלשון אחרת בלשון בישול בלשון הקדש לאסור אותן ואפלו שלא בדרך הנאה״
כיצד הרי שהמחה את״ שאכל חלב חי וגמאו כשהוא חם עד שנכוה גרונו החלב
ממנו או שאכל חלב חי או שעורב דברים מרים כגון ראש ולענה לתוך יין נסך או לתוך
קדרה שלנבלה והכלן כשהן מרין או שאכל אוכל האסור אחר שהסריח והבאיש״
ובטל מאוכל אדם הרי זה פטור ואם עילב דבר מר בתוך קדירה שלבשר בחלב או ביין
בכלאי הכרם ואכלן חייב״ האוכל מאכל ממאכלות אסורות דרך שחוק או כמתעסק
אעפ״ שלא נתכוון לגוף האכילה הואיל ונהנה חייב כמו שנתכוון לעצמה שלאכילה
והנייה הבאה לו בעל כרחו באיסור מכל האיסורין אם נתכוון אסור ואם לא נתכוון מותר
האוכל מאכל אסור לתיאבון או מפני הרעב חייב ואם היה תועה במדבר ואין לו מה
יאכל אלא דבר האסור הרי זה מותר מפני סכנת נפשות״ עברה שהריחה מאכל אסור
כגון בשר קודש או בשר חזיר מאכילין אותה מן המרק תחלה אם נתישבה דעתה מוטב
ואם לאו מאכילין אותה כחות מכשיעור ואם לא נתישבה דעתה מאכילין אותה עד שתת׳
ישב דעתה וכן הבריא שהריח דבר שיש בו חומץ וכיוצא בו מדברים שמערערין את
הנפש דינו כעברה״ מי שאחזו בולמוס מאכילין אותו דברים האסורין מיד עד שיאורו
עיניו ואין מחזרין על דבר המותר אלא ממהרין בנמצא ומאכילין אותו הקל הקל תחלה
אם האירו עיניו דיו ואם לאו מאכילין אותו החמור״ כיצד היו לפניו טבל ונבלה
מאכילין אותו נבלה תחלה שהטבל במיתה נבלה וספיחי שביעית מאכילין או ספיחי
שביעית שאסורן מדברי סופרים כמו שיתבאר בהלכות שמטה טבל ושביעית מאכיל׳
שביעית טבל ותרומה אם אי אפשר לתקן הטבל מאכילין אותו טבל שאינו קודש
כתרומה וכן כל כיוצא בזה״ כבר ביארנו שאין איסור חל על איסור אלא אם כן
היו שני האסורין באין כאחת או שהיה איסור מוסיף או איסור כולל לפיכך יש אוכל
כזית אחד ולוקה עליו חמש מלקיות והוא שהתרו בו בחמשה איסורין שנתקבצו בו״
כיצד טמא שאכל כזית חלב שנותר מן המוקדשין ביום הכפורים לוקה משום אוכל

חלב ומשום אוכל נותר ומשום אוכל ביום הכפורים ומשום טמא שאכל קדש ומשום שנהנה
מן הקדש ומעל" ולמה חל כאן איסור על איסור שבהמה זו חלבה היה אסור באכילה
ומותר בהנייה הקדישה נאסר חלבה בהנייה ומתוך שנוסף בו אסור הנייה נוסף על איסור
קדשים ועדיין היה חלב זה מותר לגבוה ואסור להדיוט נעשה נותר מתוך שנוסף בו איסור
לגבוה נאסר להדיוט והאוכל הזה היה מותר בבשר בהמה ואסור בחלבה נטמא נאסר
אף בבשרה נוסף לו אסור על החלב בא יום הכפורים כלל כל האוכלין ומתוך שנאסר
אף בחולין נוסף אסורו בחלב זה וכן כל כיוצא בזה"

פרק חמשה עשר

דבר אסור שנתערב בדבר מותר מין בשאינו מינו
בנותן טעם ומין במינו שאי אפשר לעמוד על טעמו יבטל ברוב" כיצד חלב
הכליות שנפל לתוך הגריסין ונמוח הכל טועמין את הגריסין אם לא נמצא בהן טעם
חלב הרי אלו מותרין ואם נמצא בהן טעם חלב והיה בהן ממשו הרי אלו אסורין מן התורה
נמצא בהן טעמו ולא היה בהן ממשו הרי אלו אסורין מדברי סופרים" כיצד הוא
ממשו כגון שהיה מן החלב כזית בכל שלש ביצים מן התערובת אם אכל מן הגריסין
האלו כשלש ביצים הואיל ויש בהן כזית מן החלב לוקה שהרי טעם האסור וממשו אבל
פחות משלש בצים מכין אותו מכת מרדות מדבריהם וכן אם לא היה בתערובת כזית
בכל שלש ביצים אעפ שיש בהן טעם חלב ואכל כל הקדירה אינו לוקה אלא מכת
מרדות" נפל חלב כליות לחלב האליה ונימוח הכל אם היה חלב האליה כשנים בחלב
הכליות הרי הכל מותר מן התורה אפלו חתיכת נבלה שנתערבה בשתי חתיכות שלשחו'
יטה הכל מותר מן התורה אבל מדברי סופרים הכל אסור עד שיאבד דבר האסור מעוט
מיעוטו ולא יהיה דבר חשוב שעינו עומדת כמו שיתבאר" ובכמה יתערב דבר
האסור ויאבד בעוטם מיעוטו בשיעור שנתנו חכמ' יש דבר ששיעורו בששים ויש ששיעורו
במאה ויש ששיעורו במאתים" נמצאת למד שכל אסורין שבתורה בין איסורי מלקות
בין איסורי כרת בין איסורי הנייה שנתערבו במאכל המותר מין בשאינו מינו בנותן טעם
מין במינו שאי אפשר לעמוד על הטעם בשיעורו בששים או במאה או במאתים חוץ
מיין נסך מפני חומרת עז וחוץ מטבל שהרי אפשר לתקנו ומפני זה אוסרין במינן
בכל שהן ושלא במינן בנותן טעם כשאר האיסורין" כיצד טיפת יין נסך שנפלה עליה
כמה חביות של יין הכל אסור כמו שיתבאר וכן כוס של יין טבל שנתערב בחבית הכל
טבל עד שיפריש תרומה ומעשרות הראוים לתערובת כמו שיתבאר במקומו"
פירות שביעית אעפ שאם נתערבו במינן בכל שהוא ושלא במינן בנותן טעם
אינן בכלל איסור תורה שאין אותה התערובת אסורה אלא חייב לאכול כל התערובת
בקדושת שביעית כמו שיתבאר במקומו" חמץ בפסח אעפ שהוא מאיסורי תורה
אינו בכללות אלו לפי שאין התערובת אסורה לעולם שהרי לאחר הפסח תהיה כל תערובת
מותרת כמו שביארנו" לפי כך אוסר בכל שהוא בין במינו בין שלא במינו והוא הדין

לתבואה חדשה שנתערבה בישנה מלפני העומר אוסרת בכל שהוא שהרי יש לה מתירין שלאחר
העומר יותר הכל" וכן כל דבר שיש לו מתירין ואפלו היה איסורי מדבריהם כגון איסור
מוקצה ונולד ביום טוב לא נתנו בו חכמים שיעור אלא אפלו אחד באלף אפים אינו בטל
שהרי יש לו דרך שיותר בה כגון הקדש ומעשר שני ויוצא בהן אבל הערלה וכלאי הכרם
וחלב ודם ויוצא בהן וכן תרומות נתנו חכמ' בהן שיעור שאין בהן דרך התר לכל אדם"
יראה לי שאפילו דבר שיש לו מתירין אם נתערב בשאינו מינו ולא נתן טעם מותר לא
יהיה זה שיש לו מתירין חמור מטבל שהרי אפשר לתקנו ואעפ"כ כן שלא במינו בנותן טעם
כמו שביארנו ולא תתמה על החמץ בפסח שהתורה אסרה כל מחמצת לפיכך החמירו בו כמו
שביארנו" ואלו הן השיעורין שנתנו חכמ' התרומה ותרומות מעשר והחלה והביכורים עולין באחד
ומאה וצריך להרים ומצטרפין זה עם זה וכן כרוסה שללחם הפנים שנפלו לתוך כרוסות שלחולין
עולין באחד ומאה" כיצד מאה קמח שמאל או סאה מאחד מכולן שנפלה למאה סאה קמח
שלחולין ונתערב הכל מרים מן הכל סאה אחת כנגד סאה שנפלה והשאר מותר לכל אדם
נפלה לפחות ממאה נעשה הכל מדומע" הערלה וכלאי הכרם עולין באחד ומאתים
ומצטרפין זה עם זה ואינו צריך להרים כיצד רביעית שליין ערלה או כלאי הכרם או שהיתה
הרביעית מצטרפת משניהן שנפלה לתוך מאתים רביעית שליין הכל מותר ואינו צריך להרים
כלום נפלה לפחות ממאתים הכל אסור בהנייה" ולמה צריך להרים התרומה ולא ירים ערלה
וכלאי הכרם שהתרומה ממון כהנים לכי כך כל תרומה שאין הכהנים מקפידין עליה כגון תרומות
הכליסין והחרובין ושעורים שבאדום אינו צריך להרים ולמה נפלו שיעור ערלה וכלאי הכרם
מפני שהן אסורין בהנייה ולמה סמכו על שיעור מאה בתרומות שהרי תרומות מעשר אחד ממאה
ומקדשת הכל שנ' את מקדשו ממנו אמרו חכמ' דבר שאתה מרים ממנו אם חזר לתוכו מקדשו
שאר איסורין שבתורה כולן כגון בשר שקצים ורמשים וחלב ודם ויוצא בהן שיעורן
בששים כיצד כזית חלב כליות שנפל לתוך ששים כזית מחלב האליה הכל מותר נפל לפחות
מששים הכל אסור וכן אם נפל כשעורה חלב צריך שיהיה שם כמו ששים שעורה וכן בשאר
האסורין" וכן שומן שלגיד הנשה שנפל לקדירה שלבשר משערין אותו בששים ואין
שומן הגיד מן המנין ואעפ"כ ששומן גיד הנשה מדבריהם כמו שביארנו הואיל וגיד הנשה
בריה בפני עצמה החמירו בו כאסורי תורה והגיד עצמו אין משערין בו ואינו אוסר שאין
בגידין בנותן טעם" אבל כחל שנתבשל עם הבשר בששים ופחל מן המנין הואיל
והכחל מדבריהם כמו שביארנו היקלו בשיעורו" ביצה שנמצא בה אפרוח שנשלקה
עם ביצים המותרות אם היתה ששים ואחת והיא הרי הן מותרות היתה עם ששים בלבד נאסרו
הכל מפני שהוא בריה בפני עצמה עשו בה הכר והוסיפו בשיעורה אבל ביצת עוף טמא
שנשלקה עם ביצי עוף טהור לא אסרה אותם ואם טרף אלו עם אלו או שנתערבה ביצת עוף
טמא או ביצת טרפה עם ביצים אחרים שיעורן בששים" ומניין סמכו חכמ' על שיעור
ששים שהרי המורם מאיל נזיר והוא הזרוע אחד מששים משאר האיל והיא מתבשלת

עמו ואינה אוסרת שנ' ולקח הכהן את הזרוע בשלה מן האיל ׃ מין במינו ודבר אחר שנתערבו
כגון קדירה שהיה בה חלב אליה וגריסין ונפל לתוכה חלב הכליות ונמחה הכל ונעשה גוף אחד
רואין את חלב האליה ואת הגריסין כאילו הן גוף אחר ומשערין חלב הכליות בגריסין ובאליה אם היה
אחד משישים מותר שהרי אי אפשר כאן לעמוד על הטעם והוא הדין לתרומות שנתערבו לשיעור
במאה וכלאי הכרם או ערלה לשער אותן במאתים ׃ כשמשערין בכל האיסורין בין בששים
בין במאה בין במאתים משערין במרק ובתבלים ובכל מה שיש בקדירה ובמה שבלעה הקדירה
מאחר שנפל האיסור לפי אומד הדעת שהרי אי אפשר לעמוד על מה שבלעה בצמצום ׃
אסור לבטל איסורין שבתורה לכתחלה ואם ביטל הרי זה מותר ואעפ"כ קנסו אותו חכמים
ואסרו הכל ויראה לי שכיון שהוא קנס אין אוסרין תערובת זו אלא על זה העובר שביטל האיסור
אבל לאחרים הכל מותר ׃ כיצד הרי שנפלה סאה שלערלה לתוך מאה סאה שהרי נאסר הכל
לא יביא מאה סאה אחרת ויצרף הכל כדי שתעלה במאה ומאתים ואם עבר ועשה כן הכל
מותר אבל באיסורין שלדבריהם מבטלין האיסור לכתחלה כיצד חלב שנפל לקדירה שיש
בה בשר עוף ונתן טעם בקדירה מרבה עליו בשר עוף אחר עד שיבטל הטעם וכן כל כיוצא
בזה ׃ כבר ביארנו שאם נתן דבר האסור טעמו בדבר המותר נאסר הכל בד"א בשהשבי׳
יחו אבל אם פגם זה האסור למותר והפסיד טעמו הרי זה מותר והוא שיהיה פוגם מתחלה
ועד סוף אבל אם פגם בתחלה וסופו להשביח או השביח בתחלה אעפ"כ שסופו לפגום הרי זה
אסור ׃ ומי יטעום את התערובת אם היה המעורב תרומות עם החולין טועם אותן
הכהן אם היה טעם התרומה ניכר הכל מדומע ׃ ובהלכות תרומות יתבאר דין המדומע ואם
היה בשר בחלב או יין ערלה וכלאי הכרם שנפלו לדבש או בשר שקצים ורמשים שנתבשל
עם הירק וכיוצא בהן טועם אותן הגוי וסומכין על כיו אם אמר אין בו טעם או שאמר יש בו
טעם ומטעם רע הוא והרי פגמו הכל מותר והוא שלא יהיה סופו להשביח כמו שביארנו
ואם אין שם גוי לטעום משערין אותו בשיעורן בששים או במאתים ׃ עכבר שנפל
לשכר או לחומץ משערין אותו בששים שאנו חוששין שמא טעמו בשכר ובחומץ משביח
אבל אם נפל ליין או לשמן או לדבש מותר ואפלו נתן טעם מפני שטעמו פוגם שכל אלו
צריכין להיותן מבושמים וזה מסריחן ומפסיד טעמן ׃ גדי שצלה אותו בחלבו אסור
לאכול אפלו מקצת אזנו שהחלב נבלע באיבריו והוא משביחו ונותן בו טעם לפי כך אם היה
כחוש ולא היה בו חלב כליות ולא חלב קרב אלא מעט כאחד מששים קולף ואוכל עד שמגיע
לחלב ׃ וכן ירך שצלייה בגיד הנשה שבה קולף ואוכל עד שהוא מגיע לגיד ומשליכו
וכן בהמה שצלייה שלימה ולא הסיר לא חוטין ולא קרומות האסורות קולף ואוכל ועד
שמגיע לדבר אסור חותכו ומשליכו שאין בגידין בנותן טעם כדי לשער בהן ׃ אין
צולין בשר שחוטה עם בשר נבלה או בהמה טמאה בתנור אחד ואעפ"כ שאין נוגעין זה
בזה ואם צלין הרי זה מותר הואיל ואין נוגעין זה בזה ואפלו היתה האסורה שמנה הרבה
והמותרת כחושה שהריח אינו אוסר ואין אוסר אלא טעמו שלאיסור ׃ בשר נבלה
מלוח שנפל עמו בשר שחוטה הרי זה נאסר מפני שתמצית הנבלה נבלעה בגוף בשר

השחוטה ואי איפשר לעמוד כאן לא על הטעם ולא על השיעור" וכן בשר דג טמא מליח
שנכבש עמו דג תפל טהור נאסר מפני צירן אבל אם היה המליח הטהור והתפל דג טמא לא
נאסר המליח שהתפל בולע מן המליח דג טמא שכבשו עם דג טהור ציר הכל אסור אלא אם כן
היה הטמא אחד ממאתים מן הטהור"

פרק ששה עשר

כל השיעורין
האלו שנתנו חכמ' לדבר האסור שנתערב במינו המותר בשלא היה
הדבר האסור מחמץ או מתבל או דבר חשוב שאינו עומד כמות שהוא אלא נתערב ונבלע בדבר
המותר אבל אם היה מחמץ או מתבל או דבר חשוב אוסר בכל שהוא" כיצד שאור שלחטים
שלתרומה שנפל לתוך עיסת חטין שלחולין ויש בו כדי לחמץ הרי העיסה כולה מדומע וכן
תבלין שלתרומה שנפלו לקדירת חולין ויש בהן כדי לתבל והן ממין החולין הכל מדומע ואע"פ
שהשאור או התבלין אחד מאלף וכן שאור שלכלאי הכרם לתוך העיסה או תבלין שלערלה
לתוך הקדירה הכל אסור בהנאה" דבר חשוב שהוא אוסר במינו בכל שהוא שבעה דברים
ואלו הן אגוזי פרך ורמוני בדן וחביות סתומות וחלפות תרדין וקלחי כרוב ודלעת יונית וככרות
שלבעל הבית" כיצד רמון אחד מרמוני בדן שהיא ערלה ונתערב בכמה אלפים רמונים הכל
אסור בהנייה וכן חבית סתומה שליין ערלה או כלאי הכרם שנתערבה בכמה אלפים חביות
סתומות הכל אסורין בהנייה וכן שאר השבעה דברים" וכן חתיכה שלנבלה או שלבשר
בהמה או חייה או עוף או דג הטמאין שנתערבה בכמה אלפים חתיכות הכל אסור עד שיגביה
אותה החתיכה ואחר כך ישער השאר בששים שאם לא הגביהה הרי הדבר האסור עומד ולא
נשתנה והחתיכה חשובה אצלו שהרי מתכבד בה לפני האורחין" והוא הדין לחתיכה של
בשר בחלב או שלחולין שנשחטו בעזרה שהרי הן אסורין בהנייה מדבריהם כמו שיתבאר
בהלכות שחיטה אוסרין בכל שהן עד שיגביה אותן וכן גיד הנשה שנתבשל עם הגידים
או עם הבשר בזמן שמכירו מגביהו והשאר מותר שאין בגידין בנותן טעם ואם אינו מכירו
הכל אסור מפני שהוא בריה בפני עצמה והרי הוא חשוב ואוסר בכל שהוא וכן כל בעלי חיים
חשובין הן ואינן בטילין לפיכך שור הנסקל שנתערב באלף שוורים ועגלה ערופה באלף עגלות
או צפור מצורע השחוטה באלף צפרים או פטר חמור באלף חמורים הכל אסורין בהנייה אבל
שאר הדברים אע"פ שדרכן לימנות הרי אלו עולין בשיעורן" כיצד אגודה שלירק מכלאי
הכרם שנתערבה במאתים אגודות או אתרוג שלערלה שנתערב במאתים אתרוגין הכל
מותר וכן כל כיוצא בזה" יראה לי שכל דבר שהוא חשוב אצל בני מקום מן המקומות
כגון אגוזי פרך ורמוני בדן בארץ ישראל באותן הזמנים שהוא אוסר בכל שהוא לפי חשיבותו
באותו מקום ובאותו זמן ולא הוזכרו אלו אלא לפי שהן אוסרין בכל שהן בכל מקום והוא הדין
לכל כיוצא בהן בשאר מקומות ודבר ברור הוא שכל איסורין האלו מדבריהם" נפל
רמון אחד מן התערובת הזאת לשני רמונים אחרים מרמוני בדן ונפל מן השלשה רמון
אחר לרמונים אחרים הרי אלו האחרים מותרין שהרי הרמון שלתערובת הראשונה בטל ברוב
וכן אם נפל מן התערובת הראשונה רמון אחד לאלף הכל אסורין לא נאמר בטל ברוב אלא
להתיר ספק ספיקו שאם יפול מן התערובת השנייה למקום אחר אינו אוסר וכן כל כיוצא בזה"

נתמעו

נתפצעו האגוזים או שנאסרו כולן מפני האגוז שלערלה שביניהן או נתפרדו הרמונ...
החביות ונתחתכו הדלועין ונתפרסו הככרות אחר שנאבדו הרי אין יעלו באחד ומאתים והוא הדין
לחתיכת נבלה שנידוכה בכלל החתיכות ונעשה הכל כמותה שהוא עולה בששים" ואסור לבצע
האגוזים ולפרד הרמונים ולפתוח החביות אחר שנאסרו כדי שיעלו באחד ומאתים שאין מבטלין
איסור לכתחלה ואם עשה כן קונסין אותו ואוסרין עליו כמו שביארנו" שאור שלכלאי הכרם
ושלתרומה שנפלו לתוך העיסה לא בזה כדי לחמץ ולא בזה כדי לחמץ ובשניהן כשיצטרפו כדי
לחמץ אותה עיסה אסורה לישראל ומותרת לכהנים וכן תבלים שלתרומה ושלכלאי הכרם שנפלו
לתוך הקדרה לאבדה כדי לתבל ולא בזה כדי לתבל ובשניהן כדי לתבל אותה קדרה אסורה
לישראל שהרי דבר האסור להן תיבלה ומותרת לכהנים" תבלין שהן שנים או שלשה שמות
ממין אחד או שלשה מינין משם אחד מצטרפין לתבל ולאסור וכן לחמץ כיצד שאור שלחטים
ושאור שלשעורים הואיל ושם שאור אחד הוא אינן כמין ושאינו מינו לא הרי הן כמין אחד ומצט'
ירפין לשער בהן כדי לחמץ בעיסה שלחטים אם היה טעם שניהן טעם חטים או כדי לחמץ
בעיסה שלשעורים אם היה טעם שניהן טעם שעורין" שלשה שמות ממין אחד כיצד כגון
כרפס שלנהרות וכרפס שלאכר וכרפס שלגנה אע״פ שלכל אחד מהן שם בפני עצמו הואיל והן
מין אחד מצטרפין לתבל" עיסה מחומצת שנפל לתוכה שאור שלתרומה או שאור שלכלאי
הכרם וכן קדירה מתובלת שנפלו לתוכה תבלין שלתרומה או שלערלה או שלכלאי הכרם אם יש
בשאור כדי לחמץ או היתה העיסה מצה ובתבלין כדי לתבל הקדרה או היתה תפילה הרי הכל אסור
ואם אין בהן כדי לחמץ ולתבל יעלו בשיעורן תרומה באחד ומאה וערלה וכלאי הכרם באחד ומאתים"
התרומה מעלה את הערלה ואת כלאי הכרם כיצד סאה תרומה שנפלה לתשעה ותשעים
חולין ואחר כך נפל לכל חצי סאה שלערלה או שלכלאי הכרם אין כאן איסור ערלה ולא איסור
כלאי הכרם שהרי עלה באחד ומאתים ואע״פ שמקצת המאתים תרומה" וכן הערלה וכלאי
הכרם מעלין את התרומה כיצד מאה סאה שלערלה או שלכלאי הכרם שנפלו לעשרים אלף שלחולין
נעשית כל התערובת עשרים אלף ומאה ואחר כך נפל לכל מאתים סאה וסאה שלתרומה הרי הכל
מותר ותעלה התרומה באחד ומאה ואע״פ שמקצת המאה המעלין אותה ערלה או כלאי הכרם"
וכן הערלה מעלה את כלאי הכרם וכלאי הכרם את הערלה וכלאי הכרם את כלאי
הכרם והערלה את הערלה כיצד מאתים סאה שלערלה או שלכלאי הכרם שנפלו לארבעים אלף
חולין ואחר כך נפל לכל מאתים סאה וסאה שלערלה או שלכלאי הכרם הרי הכל מותר שכיון
שבטל האיסור שנפל תחלה נעשה הכל כחולין המותרין" בגד שצבעו בקלפי ערלה ישרף
נתערב באחרים יעלה באחד ומאתים וכן תבשיל שבישלו בקלפי ערלה ופת שאפייה בקלפי
ערלה או בכלאי הכרם ישרף התבשיל והפת שהרי הנאתו ניכרת בהן נתערבו באחרים ויעלו באחד
ומאתים וכן בגד שארג בו מלא הסיט שצבעו בערלה ואין ידוע איזה הוא ועלה באחד
ומאתים נתערבו סמני ערלה בסמני התך ועלו באחד ומאתים מיוצבע במי צבע יבטל ברוב
התנור שהסיקו בקלפי טרלה ובכלאי הכרם בין חדש בין ישן יוצן ואחר כך ייחם אותו
היתר ואם בישל בו קודם שיוצן בין פת בין תבשיל הרי זה אסור בהנייה ששבח עצי אסור בפת
הואיל גרף את כל האש ואחר כך בישל או אפה בחומו שלתנור הרי זה מותר שהרי עצי אסור
כלין" קערות וכוסות וקדרות ועלוחיות שבישלן היוצר בקלפי ערלה הרי אלו אסורין בהנ״ה

...ד האסור בהנאה עשה אותן חרס כת שבישלה על גבי הגחלים שלעצי ערלה מותרת
כיון שנעשו גחלים הלך איסורן אעפ שהן בוערות קדרה שבישל אותה בקלפי ערלה או בכלאי
הכרם ובעצי התר הרי התבשיל אסור אעפ שזה וזה גורם שבשעה שנתבשלה מחמת עצי ״
אסור עדיין לא באו עצי התר וכמצא מקצת הבישול בעצי התר ומקצתו באסור נטיעה
שלערלה שנתערבה בנטיעות וכן ערוגה שלכלאי הכרם בערוגות הרי זה לוקט לכתחלה מן
הכל ואם היתה נטיעה במאתים כטיעות וערוגה במאתים ערוגות הרי כל הנלקט מותר ואם
היו בכמות מזה כל הנלקט אסור ולמה התירו לו ללקוט לכתחלה והיה מן הדין שאוסרין לו ״
הכל עד שיטריחו עלין ויוציא הנטיעה והערוגה האסורה שהדבר חזקה שאין אדם אוסר כרמו
בנטיעה אחת ואלו היה יודעה היה מוציאה״ המעמיד גבינה בשרף פגי ערלה או בקיבת
תקרובת עז או בחומץ יין שלגוים הרי זו אסורה בהנייה אעפ שהוא מין בשאינו מינו ואעפ
שהוא כל שהוא שהרי דבר האסור הוא הניכר והוא שעשה אותה גבינה״ הערלה וכלאי
הכרם דין הפירות שלהן שישרפו ומשקין שלהן שיקברו מפני שאי אפשר לשרוף המשקין ״
יין שנתנסך לעז שנתערב עם היין אוסר בהנייה בכל שהוא כמו שאמרנו בד״א ״
כשהורק היין המותר על טפח שליין נסך אבל אם עירה יין נסך מצלצול קטן לתוך הבור
שליין אפלו עירה כל היום כולו ראשון ראשון בטל עירה מן החבית בין שעירה מן המותר
לאסור או מן האסור למותר הכל אסור מפני שהעמוד היורד מן החבית גדול״ נתערב
סתם יינם ביין הרי זה אוסר בכל שהוא לשתייה וימכר כולו לגוים ולוקח דמי היין האסור
שבו ומשליכו לים המלח ויהנה בשאר המעות וכן אם נתערבה חבית שליין נסך בין ״
החביות הכל אסורין בשתייה ומותרין בהנייה ויוליך דמי אותה חבית לים המלח כשימכור
הכל לגוי וכן בחביות שלסתם יינם״ מים שנתערבו ביין או יין במים בנותן טעם
מפני שהן מין בשאינו מינו בד״א בשנפל המשקה המותר לתוך המשקה האסור אבל אם
נפל המשקה האסור לתוך המשקה המותר ראשון ראשון בטל והוא שיורק מצלצול קטן
שהוא מריק ויורד מעט מעט והיאך יהיו המים אסורין כגון שהיו נעבדין או תקרובת עז״
בור שליין שנפל לתוכו קיתון שלמים תחלה ואחר כך נפל לתוכו יין נסך רואין את
יין ההתר כאלו איננו והמים שנפלו משערין בהן עם יין נסך אם ראוי יין לבטל טעם אותו
יין נסך הרי המים רבין עליו ומבטלין אותו ויהיה הכל מותר״ יין נסך שנפל על
הענבים ידיחם והן מותרות באכילה ואם היו מבוקעות בין שהיה חדש אם נתן טעם
בענבים הרי אלו אסורות בהנייה ואם לאו הרי אלו מותרות באכילה נפל על גבי תאינים
הרי אלו מותרות מפני שהיין פוגם בטעם התאנים״ יין נסך שנפל על החטים הרי
אלו אסורות באכילה ומותרות בהנאה ולא ימכרם לגוי שמא יחזיר וימכרם לישרא
לא כיצד עושה טוחן אותן ועושה מהן פת ומוכרה לגוים שלא בפני ישראל כדי שלא יקח
אותה ישראל מן הגוי שהרי הפת שלגוים אסורה כמו שיתבאר ולמה אין בודקין החטים
בנותן טעם מפני שהן שואבות והיין נבלע בהן״ יין נסך שהחמיץ ונפל לתוך חומץ
שכר אוסר בכל שהוא מפני שהוא במינו ששניהם חומץ הן ויין שנתערב עם החומץ ב
שנפל חומץ ליין בין שנפל יין לחומץ משערין אותו בנותן טעם

פרק שבעה עשר

קדרה שלחרס שנתבשל בה בשר נבלה א

בשר

בשר שקצים ורמשים לא יבשל בה שחוטה באותו היום ואם בשל בה מין בשר התבשיל
אסור בשל בה מין אחר בנותן טעם ולא אסרה תורה אלא קדרה בת יומה בלבד הואיל ועדיין
לא נפגם השומן הנבלע בקדרה ומדברי סופרים לא יבשל בה לעולם לפי כך אין לוקחין כלי
חרס ישנים מן הגוים שנשתמש בהן בחמין כגון קדרות וקערות לעולם ואפלו היו שועין
באבר ואם לקח ובישל בהן מיום שני והלאה התבשיל מותר׃ הלוקח כלי תשמיש של
סעודה מן הגוים מכלי מתכות וכלי זכוכית דברים שלא נשתמש בהן כלל עיקר מטבילן
במי מקוה ואחר כך יהיו מותרין לאכול בהן ולשתות ודברים שנשתמש בהן על ידי חמין
צונן כגון כוסות וצלוחיות וקיתוניות מדיחן ומטבילן והן טהורין ודברים שנשתמש בהן
על ידי חמין כגון יורות וקומקומוסין ומחימי חמין מגעילן ומטבילן והן טהורין ודברים
שנשתמש בהן על ידי האור כגון שפודין ואסכלאות מלבנן באור עד שתנשר קליפתן
ומטבילן והן מותרין׃ כיצד מגעילן נותן יורה קטנה לתוך יורה גדולה וממלא עליה
מים עד שיצופו המים על שפתיה על הקטנה ומרתיחה יפה יפה ואם היתה יורה גדולה
מקיף על שפתה בצק או טיט וממלאה מים עד שיצופו המים על שפתיה ומרתיח׃
וכולן שנשתמש בהן עד שלא הדיח ועד שלא הלבין ועד שלא הטביל מותר שכל השמן
שבהן נותן טעם לפגם הוא כמו שביארנו׃ טבילה זו שמטבילין כלי הסעודה הנלקחין
מן הגוים ואחר כך יותרו לאכילה ושתיה אינן לענין טומאה וטהרה אלא מדברי סופרים ורמז
לה כל דבר אשר יבוא באש תעבירו באש וטהר ומפי השמועה למדו שאינו מדבר אלא בטהרתן
מידי גיעולי גוים לא מידי טומאה שאין לך טומאה שאינה עולה אלא על ידי האש וכל הטמאים
יתין בטבילה עולין מטומאתן וטמאת מת בהזייה וטבילה ואין שם טומאה כלל אלא לענין
גיעולי גוים וכיון שכת' וטהר אמרו חכמ' הוסיף לו טהרה על טהרתו אחר עבירתו באש להתירו
מגיעולי גוים׃ לא חייבו בטבילה זו אלא כלי מתכות שלסעודה הנלקחין מן הגוים אבל
השואל מן הגוים או שמשכן הגוי אצלו כלי מתכות מדיח או מרתיח או מלבן ואינו צריך
להטביל וכן אם לקח כלי עץ או כלי אבנים מדיח או מרתיח ואינו צריך להטביל וכן כלי
חרס החדשים אינו צריך להטביל אבל השועין באבר הרי הן ככלי מתכות וצריכין טבילה
הלוקח סכין מן הגוים מלבנה באש או משחיזה ברחיים שלה ואם היתה סכין יפה
שאין בה פגימות די לו אם נעצה בקרקע קשה עשרה פעמים ואוכל בה צונן ואם היו בה
פגימות או שהיתה יפה ורצה לאכול בה חמין או לשחוט בה מלבנה או משחיזה כולה׃
שחט בה קודם שיטהרנה מדיח מקום השחיטה ואם קלף הרי זה משובח סכין של
בה טרפה לא ישחוט בה עד שידיחה אפלו בצונן או מקנחה בבליות שלבגדים׃ ויש שם
דברים אחרים אסרו אותן חכמ' אע"פ שאין לאיסורן עיקר מן התורה גזרו עליהן כדי להרחיק
מן הגוים עד שלא יתערבו בהם ישראל ויבואו לידי חתנות ואלו הן אסרו לשתות עמהן ואפלו
במקום שאין לחוש ליין נסך ואסרו לאכול פיתן או בשולן במקום שאין לחוש לגיעוליהם
כיצד לא ישתה אדם במסיבה שלגוים ואע"פ שהוא יין מבושל שאינו נאסר או שהיה
שותה מכליו לבדו ואם היה רוב המסיבה ישראל מותר ואין שותין שכר שלהן שעושין מן
התמרים יתתכים וכיוצא בהן והיכו אסור אלא במקום מכירתו אבל אם הביא השכר

לביתו ושתהן שם מותר שעיקר הגזירה שלא ישעור אצלן" יין תפוחין ויין רמונים וכיוצא
בהן מותר לשותן בכל מקום דבר שאינו מצוי לא גזרו עליו יין צמוקין הרי הוא כיין ומתנסך"
אעפ שאסרו פת גוים יש מקומות שמקילין בדבר ולוקחין פת מן הנחתום הגוי במקום
שאין שם נחתום ישרא ובשדה מפני שהיא שעת דוחק אבל פת בעלי בתים אין שם מי
שמורה בה להקל שעיקר הגזרה משום חתנות אם יאכל פת בעלי בתים יבוא לסעוד אצלן"
הדליק הגוי את התנור ואפה בו ישרא או שהדליק ישרא ואפה גוי או שהדליק הגוי ואפה
הגוי ובא ישרא וניער את האש מעט או כבש לאש הואיל ונשתתף במלאכת הפת הרי זו מותרת
ואפלו לא זרק אלא עץ לתוך התנור הותר כל הפת שבו שאין הדבר אלא להיותו הכר שהפת
שלהן אסורה" גוי שבישל לנו יין או חלב או דבש או כלישין וכיוצא באלו מכל דברים
הנאכל כמות שהוא חי הרי אלו מותרין ולא גזרו אלא על דבר שאינו נאכל כמות שהוא
חי כגון בשר ודג וביצה וירקות אם בישלן הגוי מתחלה ועד סוף ולא נשתתף עמו
בבישולן הרי אלו אסורין משום בישולי גוים" בדא בדבר שהוא עולה על שלחן מלכים
לאכול בו את הפת כגון בשר וביצים ודגים וכיוצא בהן אבל דבר שאינו עולה על שלחן
מלכים לאכול בו את הפת כגון תרמוסין ששלקו אותן הגוים אעפ שאינן נאכלין חיים
הרי אלו מותרין וכן כל כיוצא בהן שעיקר הגזירה משום חתנות שלא יזמנו הגוי אצלו
בסעודה ודבר שאינו עולה על שלחן מלכים לאכול בו את הפת אין אדם מזמן את
חבירו עליו" דגים קטנים שמלחן ישרא או הגוי הרי הן כמו שנתבשלו מקצת בשול
ואם צלאן גוי אחר כך מותרין וכל שבושלו ישרא מעט בישול בין בתחלה בין בסוף
מותרין לפיכך אם הניח הגוי בשר או קדרה על גבי האש והפך ישרא בבשר והגיס
בקדרה או שהניח ישרא ובמוך הגוי הרי זה מותר" דג שמלחו גוי וכירות שעישנן
עד שהכשירן לאכילה הרי אלו מותרין מליח אינו כרותח בגזירה זו והמעושן אינו
כמבושל וכן קליות שלגוים מותרין ולא גזרו עליהן שאין אדם מזמן חבירו על הקליות"
כולין ואכונין וערשים וכיוצא בהן ששלקו אותן הגוים ומוכרין אותן אסורים משום
בישולי גוים במקום שעולין על שלחן מלכים משום פרפרת ומשום גיעולי גוים בכל
מקום שמא יבשלו אותן עם הבשר או בקדרה שבשלו בה בשר וכן הקפגנין שקולין אותן
הגוים בשמן אסורין אף משום גיעולי גוים" גוי שבישל ולא נתכוון לבישול הרי זה
מותר כיצד גוי שהצית אור באגם כדי להעביר התציר ונתבשלו בו חגבים הרי אלו מותרין
אכלו במקום שהן עולין על שלחן מלכים משום פרפרת וכן אם חרך הראש להעביר
השער מותר לאכול מן הדלדולין ומראשי האזנים שנצלו בשעת חריכה" תמרים
ששלקו אותן הגוים אם היו מתוקים מתחלתן הרי אלו מותרין ואם היו מרים ומתקן
הבישול אסורין היו בינונים הרי אלו אסורין קלי שלעדשים שלשו בין מים בין בחומץ
הרי זה אסור אבל קלי שלחטים ושעורים שלשין אותם במים הרי זה מותר שמן
שלגוים מותר ומי שאוסרו הרי זה עומד בחטא גדול מפני שהמורה על פי בית דין
שהתירוהו ואפלו נתבשל השמן הרי זה מותר ואינו נאסר ולא מפני בשולי גוים מפני
שנאכל כמות שהוא חי ולא מפני גיעולי גוים מפני שהבשר כוגם את השמן ומקדיר

וכן דבש שלגוים שנתבשל ועשו ממנו מיני מתיקה מותר מטעם זה" כוסכן שלגוים
שהוחמו תמיד בין ביורה גדולה בין ביורה קטנה מותר מפני שנותן טעם לפגם וכן כבשים
שאין דרכן לתת לתוכן חומץ או יין זיתים הכבושין והגבים הכבושין שבאין מן האוצר
מותרין אבל חגבים וכבשים שמזלפין עליהן יין אסורין וכן אם היו מזלפין עליהן חומץ
ואפלו חומץ שכר אסורין" ומפני מה אסרו חומץ שכר שלגוים מפני שמשליכין
לתוכו שמרי יין לפיכך הנלקח מן האוצר מותר המריס במקום שדרכן לתת לתוכו יין
אסור ואם היה היין יקר מן המריס מותר וכזה מורין בכל דבר שחוששין לו שמא עירבו בו
הגוים דבר האסור שאין אדם מערב היוקר בזול שהרי מפסיד אבל מערב הזול ביוקר
כדי להשתכר" קטן שאכל אחד ממאכלות אסורות או שעשה מלאכה בשבת אין בית
דין מצווין עליו להפרישו לפי שאינו בן דעת בד"א בשעשה מעצמו אבל להאכילו בידים
אסור ואפלו דברים שאיסורן מדברי סופ' וכן אסור להרגילו בחילול שבת ומועד ואפלו בד
ברים שהן משום שבות" אע"פ שאין בית דין מצווין להפריש את הקטן מצוה על אביו
לגעור בו ולהפרישו כדי לחנכו בקדושה ופרישה שנ' חנוך לנער על פי דרכו" אסרו
חכמ' מאכלות ומשקין שנפש בני אדם קיהה מהן כגון מאכלות ומשקין שנתערב בהן קיא
או צואה ולחה סרוחה וכיוצא בהן וכן אסרו לאכול ולשתות בכלים הצואים שנפשו שלאדם
מתאוננה מהן כלי בית הכסא וכלי זכוכית שלספרין שגורעין בהן הדם וכיוצא בהן וכן לא כגון
יאכל בידים מזוהמות על גבי כלים מלוכלכין שכל דברים אלו בכלל לא תשקצו את נפשותי'
והאוכל מאכלות אלו מכין אותו מכת מרדות" וכן אסור לאדם שישהה את נקביו
כלל בין גדולים בין קטנים וכל המשהה נקביו הרי זה בכלל משקץ
יתר על חלאים שמביא על עצמו ויתחייב בנפשו אלא ראוי לו
להרגיל עצמו בעתים מזומנים כדי שלא יתרחק בפני
בני אדם וכל הנזהר בדברים אלו מביא קדושה
וטהרה יתירה לנפשו וממרק נפשו
לשם הקב"ה שנ' והתקדשתם
והייתם קדושים כי
קדוש אני"
בריך רחמנא דסייען בריך הוא ובריך שמיה והוא ברחמתיה יסייענן

הלכות שחיטה

יש בכללן חמש מצוות שלש מצות עשה ושתים מצוות ל
א תעשה וזה הוא פרטן" לשחוט ואחר כך יאכל" שלא לשחוט אותו ואת
בנו ביום אחד" לכסות דם חייה ועוף שלא ליקח האם על הבנים" לשלח
אם לקחה על הבנים וביאור מצוות אלו בפרקים אלו" פרק ראשון
מצוות עשה שישחוט מי שירצה לאכול בשר בהמה חייה
ועוף ואחר כך יאכל שנ' וזבחת מבקרך ומצאנך כאשר צויתך ונאמר בבכור בע

כאשר יאכל את הצבי ואת האיל כן תאכלנו הא למדת שחייה כבהמה לענין שחיטה
ובעוף הוא אומר אשר יצוד ציד חייה או עוף אשר יאכל ושפך את דמו וכסהו בעפר
ללמד ששכיבת דם העוף כשכיבת דם החייה" והלכות שחיטה בכולן אחת היא
לפי כך השוחט בהמה או חייה או עוף מברך תחלה ב' אשר קדשנו במצ' וצו' על השחיטה
ואם לא בירך בין בשוגג בין במזיד הבשר מותר" ואסור לאכול מן השחוטה
כל זמן שהיא מפרכסת והאוכל ממנה קודם שתצא נפשה עובר בלא תעשה והרי
הוא בכלל לא תאכלו על הדם ואינו לוקה ומותר לחתוך ממנה אחר שחיטה קודם
שתצא נפשה ומולחו יפה יפה ומדיחו יפה יפה ומניחו עד שתמות ואחר כך יאכלנו"
דגים וחגבים אינן צריכין שחיטה אלא אסיפתן היא המתרת אותן הרי הוא אומ'
הצאן ובקר ישחט להם ומצא להם אם את כל דגי הים יאסף להם ומצא להם אסיפת
דגים כשחיטת בקר וצאן" ובחגבים נאמר ואוסף החסיל באסיפה לבזה לפי כך אם מתו
מאיליהן בתוך המים מותרין ומותר לאכלן חיים" זביחה זו האמורה בתורה
סתם צריך לפרש אותה ולידע באיזה מקום מן הבהמה שוחטין וכמה שיעור השחיטה
ובאיזה דבר שוחטין ומתי שוחטין והיכן שוחטין וכיצד שוחטין ומה הן הדברים
המפסידין את השחיטה ומי הוא השוחט" ועל כל הדרכים האלו צונו בתורה ואמר
וזבחת מבקרך ומצאנך כאשר צויתיך ואכלת בשעריך שכל הדברים האלו על פה צוה
בהן משה ורבינו כשאר תורה שבעל פה שהיא הנקראת מצוה כמו שביארנו בתחלת
חבור זה" מקום השחיטה מן החי הוא הצואר וכל הצואר כשר לשחיטה כיצד
בושט מתחלת המקום שכשחותכין אותו מתקבץ עד מקום שישעיר ויתחיל להיות
כרעין כרס כרס זה הוא מקום השחיטה בושט שחט למעלה ממקום זה והוא
הנקרא תרבץ הושט או למטה ממקום זה והוא מתחלת בני מעים שחיטתו פסולה"
ושיעור תרבץ הושט שאינו ראוי לשחיטה למעלה בבהמה וחייה כדי שיאחוז בשתי
אצבעותיו ובעוף הכל לפי גדלן וקטנן" ואיזה הוא מקום השחיטה בקנה
משכוי כובע ולמטה עד ראש כנף הריאה התחתונה כשתמשוך הבהמה צוארה
לרעות זה הוא מקום השחיטה בקנה וכל שכנגד המקום הזה מבחוץ נקרא
צואר" אנסה הבהמה עצמה ומשכה צוארה הרבה או שאנס השוחט את
הסימנין ומשכן למעלה ושחט במקום שחיטה בצואר ונמצאת השחיטה בקנה
או בושט שלא במקום שחיטה הרי זו ספק נבלה וצריך השוחט שישחוט באמצע
הצואר ואם שחט מן הצדדין שחיטתו כשרה" וכמה הוא שיעור השחיטה
שני הסימנין שהן הקנה והושט השחיטה המעולה שיחתכו שניהן בין בבהמה
בין בעוף ולזה יתכוון השוחט ואם שחט רוב אחד מהן בעוף ורוב השנים בבה'
ובחייה שחיטתו כשרה" שחט האחד כולו וחצי השני בבהמה שחיטתו פס'
חצי שלזה ורובו שלזה אע"פ שלא שחט מכל אחד מהן אלא יתר על חציו כחוט
השערה הרי זו כשרה כיון ששחט יתר על חציו במה שהוא רובו הוא" ש
שנא

חציו של זה וחציו של זה אפילו בעוף שחיטתו פסולה קנה שהיה חציו פסוק ושחט על
מקום החתוך מעט והשלימו לרוב בין שהתחיל לשחוט במקום השלם ונגע בחתך
בין שהכניס את הסכין בחתך והשלימו לרוב שחיטתו כשרה״ כל השוחט צריך
לבדוק הסימנין לאחר השחיטה ואם לא בדק ונחתך הראש קודם שיבדוק הרי זו נבלה ואפילו
היה השוחט זריז ומהיר שכל בהמה בחזקת אסורה עד שיודע בודאי שנשחטה שחיטה
כשרה״ ובאיזה דבר שוחטין בכל בין בסכין שלמתכת בין בצור בין בזכוכית בין
בקרומית שלקנה האגם וכיוצא בהן מדברים החותכין והוא שיהיה פיה חד ולא יהיה
בה פגם אבל אם היה כמו תלם בחודו שלדבר ששוחטין בו ואפילו היה התלם קטן
ביותר שחיטתו פסולה היה התלם מרוח אחת לא ישחוט בו ואם שחט דרך הרוח שאין
הפגימה ניכרת בה שחיטתו כשרה״ כיצד סכין שתיבדק בהולכה ולא תרגיש שיש
בה פגם וכשתחזור אותה בהובאה תרגיש שיש בה פגם אם שחט בה דרך הולכה ולא
הביא שחיטתו כשרה ואם הביא שחיטתו פסולה״ סכין שהיא עולה ויורדת כנחש
ואין בה פגם שוחטין בה לכתחלה וסכין שפיה חלק ואינה חדה הואיל ואין בה פגם שוחטין
בה ואפי׳ שהוליך והביא בה כל היום כולו עד ששחטה שחיטתו כשרה וסכין חדה
שהשחיזה והרי אינה חלקה לא מגעה כמגע ראש השבולת שהוא מסתבך באצבע הואיל
ואין בה פגם שוחטין בה״ התולש קנה או שן או שקצץ צור או צפורן והרי הן חדין
ואין בהן פגם שוחטין בהן ואם נעצן בקרקע לא ישחוט בהן כשהן נעוצין ואם שחט
שחיטתו כשרה שחט בהן כשהן מחוברין מתחלת בריתן קודם שיעקור אותן שחיטתו
פסולה ואע״פ שאין בהן פגם״ לקח לחי בהמה שיש בו שנים חדין ושחט בהן שחיטתו
פסולה מפני שהן כמגל אבל בשן אחת הקבועה בלחי שוחט בה לכתחלה ואע״פ שהיא
קבועה בו ליבן הסכין באור ושחט בה שחיטתו כשרה״ סכין שעדה אחד מגל
ועדה השני יפה לא ישחוט בצד היפה לכתחלה גזרה שמא ישחוט בצד האחר ואם
שחט הואיל ובצד היפה שחט שחיטתו כשרה״ השוחט צריך שיבדוק הסכין בחודה
מצד זה ומצד זה וכיצד בודקה מוליכה ומביאה על בשר אצבעו ומוליכה ומביאה
על צפרנו משלש רוחותיה שהן פיה ושני צדדין כדי שלא יהיה בה פגם כלל
כך ישחוט בה״ וצריך לבדוק כן אחר השחיטה שאם מצא בה פגם שחיטתו
הרי זו ספק נבלה שמא בעור נפגמה וכששחט הסימנין בסכין שם פסח שחיטתו
השוחט בהמות רבות או עופות רבים צריך לבדוק בין כל אחת ואחת הרי הוא דומה לרבר
אחרונה ונמצאת הסכין פגומה הכל ספק נבלות ואפלו הראשונה תלוי לשם בכור
שחט בה ולא בדקה אחר השחיטה ושבר בה עצם או עץ וכיוצא ואמר לחטאתי
מצאה פגומה שחיטתו כשרה שחזקת הסכין שנפגמה בדבר ית זבחי שחיטתו
שחט בה ולא בדקה או שאבדה הסכין עד שלא בדק בה שחיטתו הרי זו לעולתי שחי׳
שלא בדק הסכין שלו ששוחט בה לפני חכם ושחט בה לעצמו שנתחייבה בעולה
וכו׳ ובודקה מנדין אותו לפי שסומך על עצמו כעם אחרת וקט לשם עולת נזיר

ואם נמצאת כגומה מעבירין אותו ומנדין אותו ומכריזין על כל בשר ששחט שהוא
טרפה" כמה הוא אורך הסכין ששוחט בה כל שהוא והוא שלא יהיה דבר דק שנוקב
ואינו חותך כמו ראש האזמיל הקטן וכיוצא בו" ומתי שוחטין בכל זמן בין ביום שוחט
בין בלילה והוא שתהיה אבוקה עמו כדי שיראה מה יעשה ואם שחט באפלה שחיטתו
כשרה" השוחט ביום הכפורים או בשבת בשוגג אע״פ שאם היה מזיד היה מתחייב בנפשו
סקלה או מתחייב מלקות על יום הכפורים שחיטתו כשרה" ש עב ר
פרק שני
בכל מקום מותר חוץ מן העזרה שאין שוחטין בעזרה אלא קדשי לשחיט
מזבח בלבד אבל החולין אסור לשחטן בעזרה בין בהמה בין חייה בין עוף וכן הוא
אומ׳ בבשר תאוה כי ירחק ממך המקום אשר יבחר יי׳ אלהיך אשר נתן לך יי׳ אלהיך כאשר
צויתיך וזבחת מבקרך ומצאנך ואכלת בשעריך הא למדת שאין שוחטין בשר תאוה
אלא חוץ למקום אשר יבחר יי׳ וזה שנשחט חוץ למקום הוא שמותר לאכלו בכל
השערים" אבל השוחט חולין בעזרה אותו הבשר טהור ואסור בהנייה כבשר
בחלב וכיוצא בו וקוברין אותו ואפרו אסור אפלו שחט לרפואה או לאכילת גוים או
להאכיל לכלבים אבל הכוחר והמעקר וגוי ששחט והשוחט ונמצאת טרפה והשוחט
בהמה חייה ועוף הטמאים בעזרה הרי אלו כולן מותרין בהנייה" ולא בהמה וחייה
בלבד אלא כל החולין אסור להכניסן לעזרה אפלו בשר שחוטה או פירות וכל כיוצא
בהן אם עבר והכניסן מותרין באכילה כשהיו ודברים אלו כולן דברי קבלה הן וכל
השוחט חולין בעזרה או האוכל כזית מבשר חולין שנשחטו בעזרה מכין אותו מכת
מרדות" האומר בהמה זו שלמים וולדה חולין אם כשחטה בעזרה ולדה מותר
באכילה לפי שאינו יכול לשחוט אותה ברחוק מקום" אין שוחטין לתוך ימים ונהרות
שמא יאמרו עובד מים הוא זה ונמצא כמקריב למים ולא ישחוט לכלי מלא מים שמא
יאמרו לצורה שתיראה בתוך המים שחט ולא ישחוט לתוך הכלים ולא לתוך הגומה שכן
דרך עו״ז ואם שחט שחיטתו כשרה" שוחטין לכלי מלא מים עכורין שאין הצורה
נראית בהן וכן שוחט חוץ לגומה והדם יורד לגומה ובשוק לא יעשה כן שלא יחקה את
[illegible] לדעות זה [illegible] שחט לגומה בשוק אסור לאכול משחיטתו עד שיבדק אחריו שמא מין
צוהר" אנסו [illegible] ל וכן הספינה והדם שותת על הדופן ויורד למים ומותר לשחוט על
הסימנין ומשכן למעלה שוחטין מותח הצואר ומוליך הסכין ומביאה עד שישחוט בין
אם בועט שלא במקום [illegible] ין שהיתה עומדת ואחז בערפה והסכין בידו למטה ושחט הרי
הצואר ואם שחט מן הצ[illegible] הסכין בכותל והעביר הצואר עליה עד ששחט שחיטתו
שני הסימנין שהן הק[illegible]ר הבהמה למטה וסכין למעלה שאם היה צואר הבהמה למעלה
בין בעוף ולזה יתכוין [illegible]א תדר הבהמה בכובד גופה ותיחתך בלא הולכה והובאה ואין זו
ובחייה שחיטתו כשר[illegible] לפיכך אם היה עוף בין שהיה מוחזק למעלה מן הסכין הנעוץ
שהן שלזה ורובו שלזה [illegible]תו כשרה" השוחט והוליך את הסכין ולא הוביאה או הביא
שה[illegible]דה הרי זו כשרה [illegible]יטתו כשרה כשהוליך והביא עד שחתך הראש והתיז שחיטתו
שנא[illegible]

כשרה הוליך ולא הביא או הביא ולא הוליך והתיז את הראש בהולכה בלבד או בהובאה בלבד
אם יש בסכין כמלוא שני צוארין מצוארי הנשחט שחיטתו כש׳ ואם לאו שחיטתו פסולה״
שחט שני ראשים כאחד שחיטתו כשרה שנים שאחזו בסכין אפלו אחד מצד זה ושני
מצד אחר כנגדו ושחטו שחיטתן כשרה וכן שנים שאחזו שני סכינין ושחטו כאחד בשני
מקומות בצואר שחיטתן כשרה ואפלו שחט זה הושט בלבד או רובו והשני שחט במקום
אחר הקנה או רובו הרי שחיטה זו כשרה ואע״פ שאין השחיטה כולה במקום אחד וכן שחיטה
העשויה כקולמוס ושחיטה העשויה כמסרק כשרה״ אין שחיטת החולין צריכה כוונה
לא אפלו שחט כמתעסק או דרך שחוק או שזרק סכין לנעצה בכותל ושחטה בהליכתה הואיל
והשחיטה בראוי במקומה ושיעורה הרי זו כשרה ״לפיכך חרש או שוטה או קטן או שכור
שנתבלבלה דעתו ומי שאחזתו רוח רעה ששחטו ואחרים רואין אותן שהשחיטה כתקנה הרי
זו כשרה״ אבל סכין שנפלה ושחטה אע״פ ששחטה כדרכה הרי זו פסולה שנ׳ וזבחת
ואכלת עד שיהיה הזובח אדם ואע״פ שאינו מתכוין לשחיטה״ גלגל שלאבן או שלעץ
שהיתה הסכין קבועה בו וסבב אדם את הגלגל ושם צואר העוף או הבהמה כנגדו עד
שנשחט בסביבת הגלגל הרי זו כשרה ואם המים הן המסבבין את הגלגל ושם הצואר
כנגדו בשעה שסבב ונשחט הרי זו פסולה ואם כטר אדם את המים עד שבאו וסבבו את
הגלגל ושחט בסביבתן הרי זו כשרה שהרי מכוח בן אדם בא״ בזא׳ בסביבה ראשונה
שהיא מכוח האדם אבל מסביבה שנייה ולאחריה אינה מכח האדם לא מכוח המים
בהולכן״ השוחט לשם הרים לשם גבעות לשם ימים לשם נהרות לשם מדברות אע״פ
שלא נתכוון לעבדן לא לרפואה וכיוצא בה מדברי הבאי שאומרין הגוים שחיטתו פסולה
אבל אם שחט לשם מזל הים או מזל ההר או לכוכבים ולמזלות וכיוצא בהן הרי זו אסורה
בהנייה ככל תקרובת ע״ז״ השוחט את הבהמה לזרוק דמה לע״ז או להקטיר חלבה
לע״ז הרי זו אסורה שלומדין מחשבה בחוץ בחולין ממחשבת הקדשים בפנים שמחשבה
כזו פוסלת בהן כמו שיתבאר בהלכות פסולי המוקדשין שחטה ואחר כך חשב לזרוק
דמה לע״ז או להקטיר חלבה לע״ז הרי זו אסורה מספק שמא סופו הוכיח על תחלתו ובמח׳
שבה כזו שחט״ השוחט לשם קדשים שמתנדבין ונודרין כמותן שחיטתו פסולה
שזה כשוחט קדשים בחוץ שחט לשם קדשים שאינן באין בנדר ונדבה שחיטתן
כשרה״ כיצד השוחט לשם עולה לשם שלמים לשם תודה לשם פסח שחיטתן
פסולה הואיל והפסח מפריש אותו בכל השנה כולה בכל עת שירצה הרי הוא דומה לדבר
הנידר והנידב״ שחט לשם חטאת לשם אשם ודאי לשם אשם תלוי לשם בכור
לשם מעשר לשם תמורה שחיטתן כשרה היה מחויב חטאת ושחט ואמר לחטאתי
שחיטתו פסולה היה לו קרבן בתוך ביתו ושחט ואמר לשם תמורת זבחי שחיטתו
פסולה שהרי המיר בו״ האשה ששחטה לשם עולת יולדת ואמרה זו לעולתי שח׳
כשרה שאין עולת יולדת באה בנדר ונדבה והרי אינה יולדת שנתחייבה בעולה
ואין חוששין לה שמא הפילה שכל המפלת יש לה קול״ אבל השוחט לשם עולת נזיר

אע״פ שאינו נזיר שחיטתו פסולה שעיקר הנזירות נדר מן הנדרים ״ שנים אוחזין
בסכין ושוחטין אחד נתכוון לשם דבר שהשוחט לו שחיטתו אסורה והשני לא היתה לו
כוונה כלל ואפלו נתכוון לשם דבר המותר להתכוין לו הרי זו פסולה ״ וכן אם שחטו
זה אחר זה והתכוין האחד מהן לשם דבר הפסול פוסל״ בד״א בשהיה לו בה שותפות
אבל אם אין לו בה שותפות אינה אסורה שאין אדם מישר׳ אוסר דבר שאינו שלו ״
שאין כוונתו אלא לעצמו״ ישר׳ ששחט לנכרי אע״פ שהנכרי מתכוין לכל מה
שירצה שחיטתו כשרה שאין חוששין אלא למחשבת הזובח לא למחשבת בעל הבהמה
לפי כך נכרי ששחט לישר׳ אפלו היה קטן שחיטתו נבלה כמו שיתבאר״

פרק שלישי

חמשה דברים מפסידין את השחיטה ועיקר הלכות ״
שחיטה להזהר מכל אחת מהן ואלו הן שהייה דרסה חלדה הגרמה
ועיקור״ שהייה כיצד הרי שהתחיל לשחוט והגביה ידו קודם שיגמור השחיטה
ושהה בין בשוגג בין במזיד בין באונס בין ברצון וחזר הוא או אחר וגמר את השחיטה
אם שהה כדי שיגביה הבהמה וירביצנה וישחוט שחיטתו פסולה ואם שהה פחות
מכדי זה שחיטתו כשרה״ היתה בהמה דקה שיעור שהייתה כדי שיגביה
בהמה דקה וירביצנה וישחוט ואם היתה גסה כדי שיגביהנה וירביצנה וישחוט
ובעוף כדי שיגביה בהמה דקה וירביצנה וישחוט״ שחט מעט ושהה מעט
וחזר ושחט מעט ושהה מעט עד שגמר השחיטה ולא שהה בפעם אחת כשיעור
השהייה אבל כשתחשוב כל זמן השהיות יצטרף מכולן שיעור שהייה הרי זו ״
ספק נבלה וכן אם שהה כדי שיגביהנה וירביצנה וכדי שישחוט כמו מיעוט ״
הסימנין בלבד לא כדי שישחוט שחיטה גמורה הרי זו ספק נבלה״ שחט רוב
אחד בעוף או רוב השנים בבהמה אע״פ ששהה חצי היום וחזר וגמר חתיכת הסימנין ובחיה
הרי זו מותרת מאחר שנשחט בה כשיעור הרי זה כמחתך בשר השחוטה״
שחט בקנה לבדו חציו או מיעוטו ושהה זמן מרובה הרי זה חוזר וגומר
השחיטה ואין בכך כלום ״אבל אם שחט רוב הקנה או שנקב הושט כל שהוא
ושהה כשיעור בין שחזר וגמר את השחיטה. שהתחיל בין ששחט שחיטה גמורה
במקום אחר הרי זו פסולה מפני שהעוף או הבהמה שנפסק רוב הקנה שלה ״
או שניקב הושט במה שהוא נבלה ואין השחיטה מועלת בה כמו שיתבאר״
הנה נתבאר לך שאין שהייה בקנה בעוף כלל שאם שחט רוב הקנה
ושהה כבר נגמרה שחיטתו וכשחזר וגמר מחתך בשר הוא ואם שחט מיעוט
הקנה ושהה הרי זה חוזר ושוחט כל זמן שירצה שאינה נאסרת משום נבלה
עד שיפסק רוב הקנה״ שחט העוף ושהה בו ואינו יודע אם נקב הושט
אם לא נקב חוזר ושוחט הקנה לבדו במקום אחר ומניחו עד שימות ובודק
הושט מבפנים אם לא נמצאת בו טיפת דם בידוע שלא ניקב וכשרה
חלדה כיצד כגון שהכניס את הסכין בין סימן לסימן בין שנפסק הסימנין

למעלה בין ששחט התחתון למטה שהוא דרך שחיטה הרי זו פסולה הבניס ארת
הסכין תחת העור ושחט שני הסימנין כדרכן או שהחליד את הסכין תחת צמר
מסובך או שפרס מטלית על הסכין ועל הצואר ושחט תחת המטלית הואיל
ואין הסכין גלויה הרי זו ספק נבלה " וכן אם שחט מיעוט הסימנין בהחלדה
וגמר השחיטה שלא בהחלדה הרי זו ספק נבלה " דרסה כיצד כגון שהכה
בסכין על הצואר כדרך שמכין בסייף וחתך הסימנין בבת אחת בלא הולכה
ולא הובאה או שהניח הסכין על הצואר ודחק למטה כחותך צנון או קישות
עד שחתך הסימנין הרי זו פסולה " הגרמה כיצד זה השוחט בקנה למעלה
במקום שאינו ראוי לשחיטה וכמו שני חטים יש בסוף הקנה למעלה מטבעת
גדולה שחט בתוך החטים אם שייר בהן כל שהוא למעלה הרי זו כשרה שהרי
שחט משכוי כובע ולמטה והוא מן המקום הראוי לשחיטה ואם לא שייר מהן
כלום אלא שחט למעלה מהן הרי זו מוגרמת ופסולה " שחט רוב האחד
או רוב השנים והשלים בדרסה או בהגרמה הרי זו כשרה שהרי נשחט השיעור לראוי
הגרים בתחלה שליש ושחט שני שלישים הרי זו כשרה שחט שליש והגרים שליש
וחזר ושחט שליש האחרון כשרה " הגרים שליש ושחט שליש וחזר והגרים שליש
האחרון הרי זו פסולה " ואם דרס או החליד בין בשליש הראשון בין בשליש האמצעי
הרי זו פסולה " עיקור כיצד כגון שנעקרה הגרגרת והיא הקנה או הושט
ונשמט אחד מהן או שניהן קודם גמר שחיטה הרי זו נבלה אבל אם שחט אחד
בעוף או רובו ואחר כך נשמט הסימן השני הרי שחיטתו כשרה נשמט אחד מהן
ואחר כך שחט את השני שחיטתו פסולה " שחט אחד מהן ונמצא השני שמוט ואין
ידוע אם קודם שחיטה נשמט או אחר שחיטה הרי זו ספק נבלה " נמצא הסימן
השחוט שמוט הרי זו כשרה שודאי אחר שחיטה נעקר שאלו נעקר קודם שחיטה
היה מו..רל ולא ישחט בו א בשלא תפש הסימנין בידו כששחט אבל אם תכסן
ושחט אפשר שתשחט אחר העיקור ולפי כך אם נמצאת שמוטה ושחוטה הרי זו ספק
נבלה " כל מקום שאמרנו בשחיטה פסולה הרי זו נבלה ואם אכל ממנה כזית
לוקה משום אוכל נבלה שאין מוציא מידי נבלה אלא שחיטה כשרה כאשר צוה כמו
שביארנו וכל ספק שיסתפק בשחיטה הרי הוא ספק נבלה והאוכל ממנה כזית מכין
אותו מכת מרדות " בהמה שניטל ירך שלה וחללה עמוק עד שתיראה חללה כשתרבץ
הרי זו נבלה כמי שנחתך חציה ונחלקה לשני גופות ואין השחיטה מועלת בה וכן אם
נשברה מפרקת ורוב בשר עמה או שנקרעה מגבה כדג או שנפסק רוב הקנה או שנקב
הושט בכל שהוא במקום הראוי לשחיטה הרי זו נבלה מחיים ואין השחיטה מועלת
בה ואחד הבהמה ואחד העוף בכל הדברים האלו " שני עורות יש לו לושט החיצון
אדום והפנימי לבן ניקב האחד מהן בלבד כשרה ניקבו שניהן בכל שהוא במקום
הראוי לשחיטה הרי זו נבלה בין שנשחטה במקום הנקב בין שנשחטה במקום אחר

אין השחיטה מועלת בה ניקבו שעהן זה שלא כנגד זה נבלה· ניקב הושט ועלה בו ״
קרום וסתמו אין הקרום כלום והרי הוא כנקוב כשהיה ״ נמצא קוץ עומד לרחבו בושט
הרי זה ספק נבלה שמא ניקב הושט ועלה קרום במקום הנקב ואינו נראה ״ אבל אם
נמצא הקוץ לארכו בושט אין חוששין לו שרוב הבהמות המדבריות אוכלות הקוצים
תמיד וושטו אין לו בדיקה מבחוץ אלא מהפכים כיצד הופכו ובודק אם נמצא עליו ״
טיפת דם בידוע שהיה נקוב ״ גרגרת שנפסק רוב חללה במקום הראוי לשחיטה
הרי זו נבלה וכן אם ניקבה כאיסר ״ נקבה נקבים קטנים אם נקבים שיש בהן חסרון
מצטרפין לכאיסר ״ ואם נקבים שאין בהן חסרון מצטרפין לרובה וכן אם ניטלה
ממנה רצועה מצטרפת לכאיסר ובענין כל שאלו מקבל הרצועה או הנקבים שיש בהן
חסרון ומניחן על פי הקנה אם חופה את רובו נבלה ואם לאו כשרה ״ נקבה הגרגרת
נקב מפולש משני צדדיה כדי שיכנס איסר לרחבו נבלה ״ נסדקה לארכה אפילו לא
כשתייר מן המקום הראוי בה לשחיטה אלא מה שהוא למעלה ומה שהוא למטה כשרה ״
גרגרת שנקבה ואין ידוע אם קודם שחיטה נקבה או אחר שחיטה נוקבין אותה
עתה במקום אחר ומדמין הנקב לנקב אם נדמה לו מותרת ואין מדמין אלא מחליה
גדולה לחליה גדולה או מקטנה לקטנה אבל לא מקטנה לגדולה ולא מגדולה לקטנה
שכל הקנה חליות חליות היא ובין כל חליה וחליה חליה אחת קטנה משתיהן ורכה ״

פרק רביעי ״ ישראל שאינו יודע חמשה דברים שמפסידין את השחיטה
וכיוצא בהן מהלכות שחיטה שביארנו ושחט בינו לבין עצמו אסור לאכול
משחיטתו לא הוא ולא אחרים והרי זו קרובה לספק נבלה והאוכל ממנה מכין אתו מכת
מרדות ״ ואפלו שחט בפנינו ארבעה וחמשה פעמים שחיטה כשרה והרי שחיטה
זו ששחט בינו לבין עצמו כוונה ובמזיד אסור לאכול ממנה הואיל ואינו יודע דברים
המפסידין אפשר שיפסיד השחיטה והוא אינו יודע כגון ששהה או דרס או ששחט
במקום כגומה וכיוצא באלו בלא כוונתו ״ ישראל היודע הלכות שחיטה הרי זה לא ישחוט
בינו לבין עצמו לכתחלה עד שישחוט בפני חכם פעמים רבות עד שיהיה רגיל וזריז
ואם שחט תחלה בינו לבין עצמו שחיטתו כשרה ״ היודע הלכות שחיטה ושחט
בפני חכם עד שנעשה רגיל הוא הנקרא מומחה וכל המומחין שוחטין לכתחלה בינן
לבין עצמן ואפלו נשים ועבדים אם היו מומחין הרי אלו שוחטין לכתחלה ״ חרש
שוטה וקטן ושכור שנתבלבלה דעתו ששחטו שחיטתן פסולה מפני שאין בהן דעת
שמא יקלקלו בשחיטתן לפיכך אם שחטו בפני היודע וראה אותן ששחטו כהוגן ״
שחיטתן כשרה ״ מי שאינו ידוע אצלינו ששחט בינו לבין עצמו שואלין אותו אם
נמצא יודע עיקרי הלכות שחיטה שחיטתו כשרה הרי שראינו ישראל מרחוק ששחט ״
והלך לו ולא ידענו אם יודע אם אינו יודע הרי זו מותרת וכן האומר לשלוחו צא ושחוט
לי ומצא הבהמה שחוטה ואין ידוע אם שלוחו שחטה או אחר הרי זו מותרת שרוב המ
[illegible] שחיטה מומחין הן ״ אבד לו גדי או תרנגול ומצאו שחוט בבית

ב המצויין אצל שחיטה מומחין הן מצאו בשוק תקור שמא נתנבל ולפי כך הושלך
משכה שבבית אסור" מומחה שנשתתק והרי הוא מבין ושומע ודעתו נכונה הרי
זה שוחט לכתחלה וכן מי שאינו שומע הרי זה שוחט" הסומא לא ישחוט לכתחלה אא אם כן
היו רואין אותו ואם שחט שחיטתו כשרה" נכרי ששחט אעפ ששחט בפני ישראל בסכין
יפה ומומחה קטן שחיטתו נבלה ולוקה על אכילתה מן התורה שנ' וקרא לך ואכלת מזבחו
מזבחו שמא יאכל מזבחו אתה למד שזבחו אסור ואינו דומה לישראל שאינו יודע
הלכות שחיטה וגדר גדול גדרו בדבר זה שאפלו גוי עו עז שחיטתו נבלה"
לשחוט מנות הסימנין וגמר ישראל או שהתחיל ישראל וגמר הגוי פסולה ישנה לשחיטה
מתחלה ועסוף אבל אם שחט הגוי דבר שאינו עושה אותה נבלה כגון ששחט חצי הגרגרת
בלבד ובמושלם הרי זו כשרה" ישראל משומד לעבירה מן העבירות שהיה מומחה הרי זה
שוחט לכתחלה וצריך ישראל כשר לבדוק את הסימנין ואחר כך יתנבה למשומד זה לשחוט בה
מפני שחזקתו שאינו טורח לבדוק ואם היה משומד לעז או מחלל שבת בפרהסיא או מין והוא
הכופר בתור ובמשה רבינו כמו שביארנו בהלכות תשובה הרי הוא כגוי ושחיטתו נבלה"
מי שהוא פסול לעידות בעבירה מן העבירות שלתורה הרי זה שוחט בינו לבין עצמו
אם היה מומחה שאינו מניח דבר מותר ואוכל דבר אסור שזו חזקה היא על כל ישראל ואפלו
הרשעים מהן" אלו הצדוקים והביתוסין ותלמידיהן וכל הטועים אחריהן שאינן מאמינין
תורה שבעל פה שחיטתן אסורה ואם שחטו בפנינו הרי זו מותרת שאין איסור שחיטתן אלא
שמא יקלקלו הן אינן מאמינין בתורת שחיטה ולפי כך אינן נאמנין לומר לא קלקלנו"
כשהו ישראל במדבר לא נצטוו בשחיטת החולין אלא היו נוחרין או שוחטין ואוכלין
שאר הבנים ונצטוו במדבר שכל הרוצה לשחוט לא ישחוט אלא שלמים שנ' איש איש מבית
ישראל אשר ישחט שור או כשב או עז וא' פתח אהל מועד לא הביאו למען אשר יביאו בני ישראל
את זבחיהם וזבחו זבחי שלמים ליי' וג' אבל הרוצה לנחור ולאכול במדבר היה נוחר ואוכל
ומצוה זו אינה נוהגת לדורות אלא במדבר בלבד בעת התר הנחירה" ונצטוו שם שכשיו
לארץ תיאסר עליהם הנחירה ולא יאכלו חולין אלא בשחיטה וישחטו בכל מקום לעולם
חוץ לעזרה שנ' כי ירחיב יי' אלהיך את גבולך וג' וזבחת מבקרך ומצאנך אשר נתן יי' לך
כאשר צויתיך וזו היא המצוה הנוהגת לדורות לשחוט ואחר כך יאכל" סליק פירקא

פרק חמישי

כבר ביארנו בהלכות איסורי מאכלות שהטרפה האמורה בתורה היא
הנוטה למות ולא נאמר טרפה אלא שדבר הכתוב בהווה כגון
זה ארי וכיוצא בו ושברה ועדיין לא מתה וישש חלאים אחרים אם יארעו לה תחשב
כטרפה הן הלכה למשה מסיני ושמונה מיני טרפות נאמרו לו למשה בסיני ואלו הן
דרוסה" נקובה חסרה נטולה פסוקה קרועה נפולה ושבורה" אעפ שכולן הלכה
למשה מסיני הואיל ואין לך בפירוש בתורה אלא דרוסה החמירו בה וכל ספק שיסתפק
בדרוסה אסור ושאר שבעה מיני טריפות יש בה ... מותרין כמו שית...
דרוס ... הות שיטרוף הארי וכיוצא ... עליה ...

הנשר וכיוצא בהן על העוף ואין דריסה בבהמה גסה ובחיה גסה אלא לארי בלבד וב
דקה ובחיה דקה מן הזאב ולמעלה ובגדיים וטלאים אפלו חתול ושועל וכיוצא
בהן יש להן דריסה ובעופות הנץ יש לו דריסה ואפילו בעוף גדול אבל שאר עופות הדורסים
יש לו דריסה בעוף שכמותו ואין לו דריסה בעוף שהוא גדול ממנו ויש לחולדה דריסה
בעופות וכלב אין לו דריסה כל עיקר לא בעוף ולא בבהמה וחיה ונץ יש לו דריסה בגדיים
וטלאים והוא שיקוב בצפרניו לבית החלל״ אין דריסה אלא ביד הטורף אבל בפיו
אין חוששין לו ואין דריסה אלא בצפורן אבל בשן אין חוששין לה אלא אם כן נקב עד בית
החלל בנוקבין שמא נקב אחד מן האיברים שנטרפו בנקיבתן ואין דריסה אלא בכוונת הטורף
אבל אם נפל הדורס ונשתקעו צפרניו בנטרף אין זו דריסה ואין דריסה אלא בחיים אבל
אם דרס ונהרג ועדיין ידו בדרוסה ולא שמט צפרניו ממנה אלא אחר מות אין חוששין
לה״ וכיצד דין הדרוסה כל מקום שאמרנו חוששין לה שוחטין את הטרף ובודקין
כל החלל שלו מכף הירך עד הקרקף אם נמצאת כולה שלימה מכל מיני טרפות ו[illegible]
בה רושם הדריסה הרי זו מותרת ואם נמצא בה רושם הדריסה הרי זו טרפה ו[illegible]
איזה הוא רושם הדריסה הוא שיאדים הבשר כנגד בני מעים ואם נ[illegible]
כנגד בני מעים עד שנעשה כבשר שהרופא גורדו מן החבורה רואין אותו הבשר [illegible]
וטרפה ואם דרס בסימנין משיאדימו טרפה ודריסתן במה שהוא כיון שהאדימו [illegible]
כל שהוא מחמת דריסה טרפה״ ספק דרוסה אסורה עד שתיבדק כדרוסה ודאי [illegible]
ארי שנכנס לבין שוורים ונמצא צפורן בגבו של אחד מהן חוששין שמא [illegible]
אומרין שמא בכותל נתחכך וכן שועל או נמייה שנכנס לבית העופות וזה ש[illegible]
מקרקרין חוששין שמא דרס אבל אם היה הוא נוהם והן מקרקרין מיראתו ומ[illegible]
הן מקרקרין וכן אם קטע ראש אחד מהן הנה נח לבזו וכן אם שתק הוא והן [illegible]
שלא הזיק היו מקרקרין״ ספק שנכנס לכאן טורף או לא נכנס לכאן אין [illegible]
שנכנס ולא נודע אם זה מן הטורפין או אינו מן הטורפין אין חוששין וכן [illegible]
לבין העצים או לבין הקנים ויצא וראשו מנטף דם או צוארו אין חוששין [illegible]
אלא אומרין שמא בעצים ניזח״

פרק ששי

נקובה [illegible] אחד [illegible] במה שהוא טרפה ו[illegible]
איברים הן שאם ניקב אחד מהן לחללו
[illegible] וקרום שלמוח הראש והלב עם הקנה שלו והמרה וקנה הכבד וה[illegible]
והכרס והמסס ובית הכוסות והדקין והריאה עם הקנה שלה״ [illegible]
כבר ביארנו שיעורן ושהוא המקום מן הושט שאינו ראוי לשחיטה למעלה [illegible]
ניקב לחללו במה שהוא טרפה״ שני קרומות יש למוח שבראש או ניקב [illegible]
הסמוך לעצם בלבד הרי זו מותרת ואם ניקב התחתון הסמוך למוח טרפה [illegible]
המוח המשך לשדרה והוא מחוץ לפולין שהן תחלת העורף יהיה לקרומו [illegible]
ואם [illegible] המוח עצמו שניקב או שנמעך והקרום [illegible]
הלב שניקב לבית חללו בין [illegible]
[illegible]